

Het begrip „stemming” in de art. 46-48 der Kiesordonnantie-Gemeenteraden.

In Locale Belangen aflevering 15/16 van 1 en 16 Augustus 1933 wordt op blz. 242 en 243 in de rubriek „Administratieve Jurisprudentie”, door Mr. C. M. J. Herckenrath besproken het besluit van het College van gedeputeerden der provincie Oost-Java dd. 25 Juli 1932 No. A 2/3/7.

De hierin gegeven interpretatie van „stemming” in de artikelen 46—48 der Kiesordonnantie-Gemeenteraden lijkt mij zeer aanvechtbaar en daarmee ook de geheele beslissing, welke immers klaarblijkelijk op die interpretatie steunt.

Wat toch is het geval? Gedeputeerden onderscheiden tusschen „toelating tot de stemming” en „toelating tot de stembus.”

Het begrip „stemming” als gebezigd in bovenaangehaalde artikelen omvat echter een gesloten reeks handelingen, aanvangende met de inlevering van een (eventueel duplicaat) oproepingskaart, en eindigende met het steken van een stembiljet in de stembus; hetgeen *niet* impliceert dat *iedere* kiezer *al* die handelingen verricht.

Zoo in het onderwerpelijke geval, waarin een kiezer werd belet bedoelde reeks handelingen ten einde toe te volbrengen.

Ter adstructie van mijn meening moge ik een beroep doen op art. 48 lid 2 der Kiesordonnantie Gemeenteraden. De aantekening op een afschrift of afdruk van de kiezerslijst door een der leden van het Stembureau, dat een kiezer (volledig) aan de stemming heeft deelgenomen, wordt eerst gesteld wanneer het stembiljet in de stembus is gestoken.

Voorts op art. 55 lid 2 Kiesordonnantie, in verband met het model proces-verbaal van de zitting van het Stembureau; het aantal in de stembus gevonden stembiljetten wordt vergeleken met het aantal parafen op de afdruk kiezerslijst. Ik herhaal, men heeft dus eerst *volledig* aan de stemming deelgenomen, wanneer men zijn stembiljet in de stembus heeft gestoken. *De toelating tot de stembus vormt een onderdeel van de stemming.*

Van den kiezer in kwestie moest dus niet—gelijk Gedeputeerden redeneeren—het reeds door hem doorlopen gedeelte van de reeks handelingen welke de „stemming” omvat, als ongedaan worden beschouwd en worden overwogen of hij „opnieuw” tot de stemming moest worden toegelaten (hij was immers niet uit den gesloten keten van handelingen getreden, hij had het stembiljet nog dat hij verplicht was terug te geven) maar moest worden nagegaan of hem ten rechte ingevolge

art. 51 Kiesordonnantie—Gemeenteraden werd belet de reeks handelingen *geheel* te doorloopen, in casu bij de stembus te komen.

Th. van KEMPEN.

Het toezicht van het College van Gecommitteerden op de desa.

Dat de wijze, waarop het toezicht van het college van gedeputeerden op de stadsgemeenten en regentschappen wordt uitgeoefend, niet bij een ieder instemming heeft kunnen vinden is bekend. Verwezen moge worden naar de debatten op het 20ste Decentralisatie-congres te Soerabaia naar aanleiding van de praeadviezen van de heeren R. T. Abdoerachman en Mr. H. M. Vrijheid (mededeeling no. 84 Locale Belangen) en voorts o.m. naar dat orgaan van 16 November 1930, 16 Februari 1931, 16 Maart 1931, 1 Mei 1931 en 16 Juni 1931.

Hoe is het nu gesteld met het toezicht van gecommitteerden op de desa's? Klachten daarover zijn tot dusverre niet vernomen. Mag men daaruit dan de conclusie trekken, dat het toezicht op dezelfde wijze dan wel minder intensief wordt uitgeoefend als voorheen, toen de regentschapsraden nog niet bestonden?

Wanneer men in aanmerking neemt de vele in de provinciale bladen opgenomen besluiten van colleges van gecommitteerden, houdende vernietiging van desabeslissingen, en wanneer men in het jaarverslag van de Provincie West-Java over 1928 (blz. 40) o.a. leest, dat een der regentschapsraden in een regeling betreffende de beheersvoering van de desa de bepaling heeft opgenomen, dat *alle* desabeslissingen, alvorens van kracht te zijn aan de goedkeuring van het college van gecommitteerden worden onderworpen, dan is men geneigd aan te nemen, dat gecommitteerden, zoo niet de grenzen hunner bevoegdheden in deze willende overschrijden, dan toch vermoedelijk op het voetspoor van het college van gedeputeerden, te formalistisch willen zijn. Terecht onthield het college van dagelijksch bestuur van de Provincie West-Java aan de evenvermelde regeling zijn goedkeuring en wel met een beroep op de aan de desa bij artikel 128 lid 3 van de Indische Staatsregeling toegekende autonomie, verder op artikel 56 lid 2 der Regentschapsordonnantie, dat voorschrijft, dat regentschapsverordeningen niet mogen treden in de regeling van huishoudelijke belangen van binnen het regentschap gelegen desa's en andere zelfstandige gemeenschappen, en eindelijk op het 4de lid van

artikel 6 der Inlandsche Gemeenteordonnantie, krachtens hetwelk alleen desabeslissingen omtrent aangelegenheden van gewichtigen aard aan het vernietigingsrecht van gecommiteerden zijn onderworpen. Niemand zal de juistheid dezer motiveering betwisten, doch de vraag rijst: „Zal bij goedkeuring van de onderhavige regentschapsverordening de desa-administratie in de praktijk dan een ander beeld vertoonen?“. Men spreekt vaak van desa-autonomie en stelt die zich voor als een aan onafhankelijkheid grenzende, van oudsher erkende zelfstandigheid van de desa in de regeling en het bestuur van de eigen huishouding; maar bestaat die autonomie werkelijk in de praktijk? Wordt van dat recht ook gebruik gemaakt?

„Bij al de zeer groote en deels goede veranderingen, welke de desa in den loop der laatste kwarteeuw onderging, aldus de heer Dr. J. W. Meyer Ranneft, bleef de bevolking — zoolang men het haar niet te lastig maakte — *passief*. Zelfs de laatste koerswijziging in de desapolitiek gaat, ofschoon zij voeren moet naar een *zelf oordeel en zelf doen* door de bevolking, *buiten het willen dier bevolking om*. Vooral daarom is het nog een open vraag in welke richting de ontwikkeling der desa zal gaan“. (Het Inlandsche gemeentewezen op Java.)

Gelijk bekend is, moeten de desabeslissingen, alvorens bij gecommiteerden te belanden, verschillende instantie's doorloopen, te weten: onder-districtshoofd, districtshoofd, Assistent-Resident (in sommige regentschappen) en Regent. Indien een dezer autoriteiten zich niet met de beslissing kan vereenigen, wordt zij ook niet uitgevoerd, al zou voor die beslissing rehtens geen goeukeuring noodig zijn van gecommiteerden en al ware zij wettelijk juist, want welke loerah zal het in zijn hoofd halen op te komen tegen de beslissing van zijn chef? Dit heeft niets te maken met autocratie van de zijde van den ambtenaar dan wel het betrachten van den minsten weerstand door het desahoofd ter voorkoming, dat het ambtelijk raderwerk wordt verstoord, doch is een logisch uitvloeisel van het besef bij het gemeentehoofd, dat zijn chefs intellectueel zooveel hooger boven hem staan en derhalve de zaken ook beter kunnen beoordeelen. Practisch wordt de desabeslissing dus goedgekeurd door de vier bovengenoemde (hoofd)ambtenaren en het college van gecommiteerden.

In dit licht beschouwd is het mij niet recht duidelijk, dat er nog beslissingen zijn, die door gecommiteerden worden vernietigd. Immers, indien een beslissing ter gecommiteerdenvergadering komt, hebben reeds vier ambtenaren, van wie verwacht mag worden, dat zij de desa-aangelegenheden beter kunnen beoordeelen dan ieder ander, daarop fiat verleend. En mocht desondanks door gecommiteerden strijd

met de wet of het algemeen belang worden geconstateerd, dan nog is er geen reden om de beslissing te vernietigen. Beter ware het haar terug te zenden ter intrekking dan wel wijziging. Eerst bij gebleken onwil van het desabestuur om aan het verzoek van gecommiteerden te voldoen, wordt het vernietigingsrecht gehanteerd.

„Want niet mag worden vergeten, dat — gelijk ook de Regeering zoo vaak heeft betoogd — het vernietigingsrecht is een zeer uitzonderlijk recht, waarvan slechts in zeer spaarzame gevallen wordt gebruik gemaakt. In den regel wordt eerst gepoogd den zondaar met een zoet lijntje of met kracht van argumenten van de dwalingen zijns weegs — of wat daarvoor in de oogen van het hooger gezag doorgaat — terug te brengen. Lukt dit niet, gaat het derhalve om een *welbewust* door een orgaan der lagere gemeenschap genomen beslissing, die volgens het met het vernietigingsrecht toegerust gezag op grond van strijd met de wettelijke voorschriften of met het algemeen belang niet door den beugel kan, dan eerst wordt het vernietigingswapen in de administratieve arena geslingerd en het aangevochten besluit weggevaagd“, aldus de heer R. in Locale Belangen van 16 Maart 1931. (blz. 235). Bij deze woorden sluit ik mij gaarne aan. Trouwens een ieder, die streeft naar samenwerking en bevordering van de aangename ambtelijke verhouding, zal moeten toegeven dat dat de meest practische weg is.

Er zijn er echter, die aan een stipte naleving der voorschriften de voorkeur geven en dadelijk tot vernietiging overgaan. Natuurlijk heeft dit zijn voordeelen, namelijk dat geheel conform de wettelijke voorschriften is gehandeld en dat het in het provinciaal blad opgenomen besluit wellicht tot leidraad zal kunnen strekken voor de andere colleges van gecommiteerden, ingeval zij geroepen zijn het vernietigingsrecht toe te passen. Eenvoudig en practisch lijkt mij deze procedure evenwel niet.

Het toezicht van gecommiteerden op de desa's is voor een goed deel geregeld in:

- A. de Inlandsche gemeenteordonnantie (staatsblad 1906 No. 83, zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld);
- B. de krachtens die ordonnantie door den regentschapsraad vastgestelde regelingen, betreffende:
 1. De verdere samenstelling van het desa-bestuur (artikel 2 lid 2 I. G. O.) Deze regeling behoeft de goedkeuring van gedeputeerden.
 2. de wijze van aanstelling en ontslag der leden van het desabestuur, buiten het desahoofd (artikel 2 lid 3 idem).
 3. de inkomsten aan het ambt van desahoofd en aan de overige bedieningen in het desabestuur verbonden (artikel 3).
 4. het beheer van de instellingen, de

geldmiddelen en de eigendommen en andere bezittingen der gemeente (artikel 5 lid 1).

5. de beperkingen, waaraan de beschikking over de geldmiddelen en over de andere onroeroende zaken der gemeente onderworpen zijn (artikel 12 lid 2).

6. de beperking van de heffing van gemeentelijke diensten (artikel 16 lid 1).

7. de wijze, waarop moet blijken van de bij de artikelen 11, 12, 13 bedoelde instemming en van de bij het tweede lid van artikel 6 vermelde beslissingen.

C. de verordeningen krachtens de ordonnantie in staatsblad 1929 No. 357 vastgesteld door den regentschapsraad en betreffende de Inlandsche gemeentecredietinstellingen.

Sommige regentschapsraden in Midden-Java hehben, op advies van het College van gedeputeerden, de onder B bedoelde verordeningen nog niet vastgesteld. Gelijk bekend is, is een nieuwe Inlandsche gemeenteordonnantie in bewerking bij de heeren Laceulle en Van der Plas, weshalve het raadzaam werd geacht de totstandkoming dier ordonnantie af te wachten.

Gelden in de ressorten van de evenbedoelde regentschappen de oude regelingen van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur? Wij meenen van niet. Immers, een bepaling, die zegt, dat, zoolang de betrekkelijke regentschapsverordeningen nog niet zijn vastgesteld de oude regelingen automatisch van kracht blijven, ontbreekt. Voorts zijn die regelingen noch belastingverordeningen, noch oude locale verordeningen, die door den provincialen raad van kracht zijn verklaard op de regentschappen. (artikel 21 lid 1 en artikel 22 lid 2 van de Instellingsordonnantie der Provincie Midden-Java. Staatsblad 1929 No. 227). Hieruit volgt, dat die regelingen niet van toepassing zijn op de regentschappen.

Het toezicht van gecommitteerden op de desa krachtens het reglement op de Inlandsche gemeentecredietinstellingen bestaat alleen in het verleenen van goedkeuring aan desabeslissingen betreffende oprichting en opheffing van credietinstellingen. Afzonderlijke bespreking daarvan is derhalve overbodig.

Ad. A. De Inlandsche gemeenteordonnantie,

Wij beginnen met artikel 6, in het bijzonder de leden 2 en 4.

Lid 2 zegt: „Omtrent aangelegenheden van gewichtigen aard wordt door het desahoofd geen beslissing genomen dan na beraadslaging in een vergadering, tot welke, behalve de leden van het desabestuur, de tot het kiezen van een desahoofd gerechtigden, benevens de overige daarvoor in aanmerking komende ingezetenen worden opgeroepen, een en ander met in achtneming van het plaatselijk gebruik.

Lid 4. De beslissingen van den in het tweede lid bedoelden aard kunnen, voorzover zij met de wet of met het algemeen belang strijden, bij een met redenen omkleed besluit door het college van gecommitteerden te allen tijde worden vernietigd.

Van de beslissingen van het college van gecommitteerden is binnen een maand hooger beroep toegelaten op het college van gedeputeerden.

Uit dit artikel is af te leiden, dat de desabeslissingen kunnen worden gegroepeerd in twee soorten, te weten:

1. die betreffende aangelegenheden „van gewichtigen aard” en.

2. de zulke betreffende aangelegenheden” niet van gewichtigen aard”.

Waar de grens ligt tusschen deze twee soorten beslissingen is, jammer genoeg, niet in de ordonnantie aangegeven. De interpretatie van het woord „gewichtig” wordt dus in eerste instantie aan het desabestuur zelf overgelaten. Dat deze uitleg verschilt van desa tot desa en van regentschap tot regentschap is aan geen twijfel onderhevig. In het eene regentschap worden beslissingen als de aanleg van leidinkjes, het verplaatsen van gemeentelijke credietinstellingen, de aankoop van een houten wachthuisje, een dekbok, gereedschappen, schrijfbehoeften enz. beschouwd als te zijn „van gewichtigen aard”, in het andere regentschap weer niet.

Blijkens de in den aanhef dezes aangehaalde passage uit het jaarverslag der Provincie West-Java stelt het college van gedeputeerden aldaar zich op het standpunt, dat alleen de beslissingen „van gewichtigen aard” bij strijd met de wet of het algemeen belang door het vernietigingsrecht van gecommitteerden kunnen worden achterhaald.

De beslissingen, welke „niet van gewichtigen aard” zijn vallen dus buiten het toezicht van gecommitteerden, want welk nut heeft toezicht, wanneer het toezichthoudend orgaan niet uitgerust is met het vernietigingsrecht en ook de bevoegdheid mist een beslissing, die naar zijn meening in strijd is met de wet of het algemeen belang, ter vernietiging voor te dragen bij een hooger orgaan? Een bepaling in den geest van artikel 125 lid 2 der Regentschapsordonnantie ontbreekt in de Inlandsche gemeenteordonnantie. Trouwens, een dergelijke bepaling zou onlogisch zijn, immers, men zou dan deze figuur krijgen, dat beslissingen van een en hetzelfde orgaan onderworpen zouden zijn aan het vernietigingsrecht van twee autoriteiten, en het hoogere orgaan toebedeeld zou krijgen de vernietiging van de minder gewichtige beslissingen, terwijl juist de vernietiging van de gewichtige beslissingen tot de competentie van het lagere toezichthoudend orgaan zou behooren. Aangenomen moet dus worden, dat beslissingen, welke „niet van gewichtigen aard” zijn bij strijd

met de wet of het algemeen belang niet voor vernietiging vatbaar zijn, en dat zij niet onderworpen zijn aan toezicht, preventief noch repressief.

Boven zagen wij, dat de desabesturen zelf in eerste instantie hebben uit te maken, of een beslissing geacht moet worden te zijn van gewichtigen aard of niet. Hieruit dient, hoe onwaarschijnlijk het ook moge klinken, de conclusie te worden getrokken dat de desabesturen zelf hebben te beslissen, of een beslissing naar gecommiteerden moet of niet, behalve dan in de zeer spaarzame gevallen, waarbij voorafgaande goedkeuring uitdrukkelijk is voorgeschreven.

Het behoeft m.i. derhalve geen betoog, hoe ongewenscht de bepaling is, dat alleen de beslissingen van gewichtigen aard door het vernietigingsrecht kunnen worden getroffen.

„Alle wilsuitingen, hoe ook genaamd, vallen onder het vernietigingsrecht”, aldus Prof. Westra. (Nederlandsch-Indisch Provinciaal Recht. blz. 23). „Ter wille van een behoorlijke contrôle is het wenschelijk, dat *alle* beslissingen van het lager orgaan aan repressief toezicht blootstaan”. (blz. 71). Op grond hiervan verdient het naar mijn meening alleszins aanbeveling, dat het onderwerpelij artikel 6 lid 4 der Inlandsche gemeenteordonnantie in dien zin wordt gewijzigd, dat *alle* beslissingen van het desabestuur onderworpen zijn aan het repressief toezicht van gecommiteerden. Ook het vernietigingsrecht zal in alle gevallen bij gecommiteerden moeten berusten, terwijl hooger beroep op gedeputeerden steeds zal dienen te worden toegelaten. Zoo afschrikwekkend als zij lijkt is deze bepaling niet. Het is niet het toezicht alszoodanig, doch de wijze, waarop het wordt uitgeoefend dat voor het lagere orgaan ondragelijk kan zijn.

In verband met het evenbesproken vernietigingsrecht van gecommiteerden willen wij nog wijzen op het eerste lid van artikel 14 I. G. O., hetwelk als volgt luidt:

„Handelingen verricht of overeenkomsten aangaan in strijd met het bij of krachtens de „voorafgaande artikelen dezer afdeeling bepaalde, „zijn van rechtswege nietig”.

Deze afdeeling, de derde afdeeling van de I. G. O., handelt over:

- a. het verbod van vervreemding of het voor schuld verbinden van gemeentelijken grond, behoudens in geval van conversie op den voet van het Koninklijk Besluit opgenomen in Indisch Staatsblad 1855 No. 102 en het vervreemden of voor schuld verbinden van krachtens overdracht verkregen grond.

(Artikel 10 I. G. O.) Gemeentelijke gronden zijn gronden, die van oudsher aan de gemeente toebehooren. Daaronder vallen niet de in territorialen zin mede tot het desagebied te

rekenen individueel bezeten gronden der Inlandsche bevolking, noch het binnen dat gebied gelegen vrij staatsdomein, dus alleen die gronden, welker bezit in vermogensrechtelijken zin bij de gemeente berust: in de eerste plaats de bouwgronden, welke in dat geval verkeerden, hetzij dat, in aandeelen van meerderen of minderen omvang gesplitst, die velden in gebruik zijn bij krachtens de gemeentelijke instellingen daartoe in aanmerking komende personen, hetzij dat zij — zooals de sawah titisara, srana tamoe enz., welke in de residentien Cheribon, Pasoeroean en andere op min of meer beteekenende schaal worden aange troffen — ten gemeenen nutte worden verhuurd of op andere wijze geëxploiteerd. (Mr. J. J. Schrieke. De lagere Inlandsche rechtsgemeenschappen in Nederlandsch-Indië blz. 99.)

- b. den eisch van een voorafgaande schriftelijke machtiging van gecommiteerden voor het aangaan van geldleeningen, van overeenkomsten onder een bezwarenden titel, ten doel hebbende het verkrijgen van grond, het vervreemden of voor schuld verbinden van krachtens overdracht verkregen grond, van gebouwen en andere onroerende zaken dan grond, het voeren van rechtsgedingen, het berusten in tegen de gemeente ingestelde rechtsvorderingen of in tegen haar gewezen vonnissen, wanneer daartegen nog een rechtsmiddel openstaat.
- c. den afstand aan den lande van het gemeentelijk bezitsrecht op grond, verhuring of ingebruikgeving van grond, gebouwen en andere onroerende zaken.
- d. wijziging in de uitgestrektheid van de gebruiksaandeelen in den gemeentelijk bezeten grond. enz., enz.

Handelingen verricht of overeenkomsten aangaan in strijd met het voorschrift van de derde afdeeling der I. G. O., dus in strijd met de wet, zijn van rechtswege nietig. En wat gebeurt er, indien een beslissing wettelijk juist is, dus genomen is geheel conform het evenbedoelde voorschrift, doch strijdig is met het algemeen belang? Mogen gecommiteerden de nietigheid daarvan uitspreken? Indien deze vraag bevestigend moet worden beantwoord, dient daaruit de conclusie te worden getrokken, dat alle desabeslissingen, genomen krachtens de derde afdeeling van de I. G. O., aan het toezicht van gecommiteerden zijn onderworpen. Ingeval van strijd met het algemeen belang kunnen gecommiteerden de nietigheid daarvan uitspreken; is er strijd met de wet, dan zijn gecommiteerden alleen bevoegd te constateeren, dat zij van rechtswege nietig zijn. Vernietigen mogen zij niet, aangezien zij dan het terrein van den ordonnantiëwetgever betreden, hetgeen niet

geoorloofd is.

Wij willen hier enkele gevallen uit de praktijk aanhalen.

1. Bij besluit van het college van gecommitteerden van Poerbolinggo van 19 December 1932 No. 41/6/D (Provinciaal Blad Midden-Java van 27 April 1933 No. 4 blz. 64) werd, wegens strijd met de wet en het algemeen belang, vernietigd de beslissing der desa Kedoengwoeloeh, waarbij met algemeene stemmen van de ter vergadering aanwezige kiesgerechtigden, vertegenwoordigende meer dan $\frac{2}{3}$ van het totaal aantal kiesgerechtigden der desa, werd besloten een gedeelte van de soeksaragronden tot een oppervlakte van 420 vierkante roe bij wijze van apanagevelden ten gebruike af te staan aan een godsdienstonderwijzer, met bepaling, dat bij diens aftreden alszoodanig bedoeld stuk grond aan de desa zou worden teruggegeven dan wel overgedragen aan diens vervanger. De considerans van het vernietigingsbesluit luidt: „Overwegende, dat dit besluit (de desabeslissing) in strijd is met het algemeen belang, aangezien een scherpe scheiding en onderscheiding tusschen de godsdienstige gemeenschap dient te worden gehandhaafd”. Met welke wettelijke bepaling de beslissing strijdig is, is niet aangegeven in het besluit. Soeksaragronden zijn gemeentelijke gronden. In gebruikgeving daarvan aan Inlanders is toegestaan, mits met toestemming van de meerderheid der tot het kiezen van een desahoofd gerechtigde ingezetenen der gemeente. (art. 12 lid 1 sub. b I. G. O.). De in gebruikgeving mag niet langer duren dan vijf jaren. (artikel 12 lid 3 I. G. O.) In het onderhavige geval zou, waar de beslissing werd genomen met toestemming van de meerderheid van de kiesgerechtigden, die beslissing wettelijk juist zijn, wanneer de ingebruikgeving geschiedde voor ten hoogste vijf jaren. Onderwerpelij heeft echter niet alleen ingebruikgeving zonder meer plaats gehad, doch ingebruikgeving *bij wijze van apanageveld*, dus ambtelijk grondbezit.

Artikel 3 I. G. O. zegt:

„De inkomsten door de gemeente aan het ambt „van desahoofd en aan de overige bedieningen „in het desabestuur verbonden, hetzij in den vorm „van ambtelijk grondbezit, hetzij in dien van dienst- „verrichtingen als anderszins, worden voorzoover dit mogelijk en in het belang der bevolking „wenschelijk is, met inachtneming van de terzake „door den regentschapsraad gestelde voorschriften, „door de zorg van den regent in overleg met de „bevolking geregeld.” Hieruit kunnen wij afleiden, dat het de bedoeling van den wetgever is, dat alleen leden van het desabestuur ambtelijk grondbezit mogen krijgen. Trouwens, het woord „ambtelijk” duidt reeds in die richting.

Een godsdienstonderwijzer is *geen* lid van het desabestuur en mag derhalve geen ambtsveld krij-

gen. Bijgevolg is de onderwerpelijke beslissing van de desa Kedoengwoeloeh in strijd met artikel 3 I. G. O., dus met de wet. In tegenstelling met den godsdienstonderwijzer is de dorpsgeestelijke (kaoem of kajim) wel lid van het desabestuur. Hij voert de bevelen van het dorps hoofd uit, is behulpzaam bij het oproepen van menschen b. v. bij revaccinatie, helpt de landrente te innen en geeft elke week rapport van het aantal geboorten en sterfgevallen.

2. Door gecommitteerden van Banjoemas (zelfde Provinciaal Blad) werd, als zijnde in strijd met het algemeen belang, vernietigd de beslissing van de desa Poerbadana, waarbij gedeelten van ambtsvelden werden ontnomen en toegewezen als koelieaandeelen aan de leden van het desabestuur. De strijdigheid met het algemeen belang bestond, blijkens de overweging van het vernietigingsbesluit, hierin, dat de ambtsvelden dan hoelanger hoe kleiner zouden worden. Ambtsvelden zijn gemeentelijke gronden, Gedeelten daarvan werden nu als koelieaandeelen toegewezen aan de bestuursleden der desa. Er had in casu dus vervreemding, immers toewijzing, van gemeentelijken grond plaats. Vervreemding van gemeentelijken grond is, behoudens de eerder vermelde uitzonderingen, verboden. (artikel 10 I. G. O.) Ingevolge artikel 14 I. G. O. is de onderwerpelijke desabeslissing van Poerbadana van rechtswege nietig, en dus mogen gecommitteerden haar niet meer vernietigen.

3. Een veel voorkomend geval in de praktijk is dit. Een gemeentelijke credietinstelling (meestal dorpsrijstschuur) wordt verplaatst naar een gunstiger gelegen plek. Deze verplaatsing gaat gepaard met ruiling van het stuk grond, waarop de rijstschuur heeft gestaan tegen het nieuwe, aan een ingezetene toebehoorend, stuk grond. In den regel volstaat men in deze en soortgelijke gevallen met vastlegging van de transactie in het register der desabeslissingen en het doen fiatteeren daarvan door het districtshoofd en den betrokken ambtenaar bij de Centrale Kas.

Dit is echter onjuist. Immers, het stuk grond, waarop de schuur heeft gestaan, is gemeentegrond. Het bezitsrecht daarop wordt overgedragen aan een ingezetene en gaat dus verloren. Die grond is dus vervreemd geworden. De omstandigheid, dat de gemeente daarvoor een ander stuk grond in de plaats krijgt doet aan een en ander niets af. Er is derhalve gehandeld in strijd met artikel 10 I. G. O., en op grond daarvan is de transactie van rechtswege nietig. Teneinde de ruiling toch te kunnen bewerkstelligen, dient naar mijn meening als volgt te worden gehandeld.

De gemeente doet, met gebruikmaking van de bevoegdheid haar verleend bij artikel 12 I. G. O. afstand van dat stuk grond aan den Lande. Is het eenmaal vrij landsdomein geworden, dan kan door

den Directeur van Binnenlandsch Bestuur aan den nieuwen bezitter het erfelijk individueel bezitsrecht worden verleend. (Stbl. 1916 No. 369). Inderdaad een omslachtige procedure, doch dit is m.i. de eenige wettelijke wijze, waarop het beoogde doel kan worden bereikt.

Wij zijn dus reeds drie soorten desabeslissingen tegengekomen, te weten:

1. die betreffende aangelegenheden „niet van gewichtigen aard”;

2. die betreffende aangelegenheden „van gewichtigen aard”;

3. dezulke, welke bij strijd met de wet van rechtswege nietig zijn.

Boven hebben wij bepleit, dat *alle* beslissingen, zonder uitzondering, aan het toezicht van gecommitteerden dienen te worden onderworpen en dat in alle gevallen het vernietigingsrecht bij gecommitteerden behoort te berusten. Artikel 14 I.G.O. betreffende het van rechtswege nietig zijn van handelingen of overeenkomsten verricht (aangegaan) in strijd met het voorschrift van de derde afdeeling, zal dus moeten vervallen.

De verdere bemoeienissen van gecommitteerden bestaan o. a. uit:

1. het geven van kennis aan gedeputeerden, wanneer zij weigeren de machtiging te verleenen bedoeld in artikel 11 I.G.O. (machtiging tot het aangaan van geldleeningen, van overeenkomsten onder een bezwarenden titel, enz.)

Deze bepaling lijkt mij overbodig. Immers, indien door gecommitteerden een gevraagde machtiging wordt geweigerd, kan het desabestuur krachtens artikel 6 lid 4 I.G.O. in beroep gaan bij gedeputeerden. Bij dat beroep behoort uiteraard het betreffende besluit van gecommitteerden te worden overgelegd en komen gedeputeerden vanzelf in het bezit van dat besluit.

Gaat de desa niet in appel, dan is het afschrift-besluit voor gedeputeerden van geen waarde, aangezien zij toch niet bevoegd zijn in beroep te beslissen, wanneer er geen beroep is ingesteld geworden.

2. het aanwijzen van een anderen persoon dan het desahoofd voor het voeren van rechtsgedingen. (artikel 8 I.G.O.) Hiervoor is vereischt, dat de meerderheid van de tot het kiezen van een desahoofd gerechtigde ingezetenen der gemeente met de voorgenomen handeling instemt en zich met de keuze van den vervanger kan vereenigen. Van deze bevoegdheid maken gecommitteerden gebruik, wanneer naar hunne meening de vertegenwoordiging door het desahoofd niet in belang der gemeente is te achten, en uiteraard ook in die gevallen, waarbij vertegenwoordiging in rechte door een procureur is voorgeschreven.

3. het kennismaken van dagvaarding en alle andere exploiten, gedaan aan den persoon of ter

woonplaats van het desahoofd.

4. het, ingeval van ontstentenis van het desahoofd, aanwijzen van een persoon, die de gemeente in en buiten rechte vertegenwoordigt. (artikel 9 I.G.O.)

Wij vermeen hiermede de artikelen van de Inlandsche Gemeenteordonnantie naar voren te hebben gebracht, waarin het toezicht van com-mitteerden is geregeld, en gaan over tot een zeer globale bespreking van de boven onder *B* vermelde regentschapsverordeningen.

1. De verordening regelende de verdere samenstelling van het desabestuur. In den regel beperkt deze verordening zich alleen tot het aangeven van het maximum aantal bestuursleden, ongerekend het desahoofd. Bij de vaststelling hiervan dient rekening te worden gehouden met het aantal werkbare mannen, dat de desa telt.

Elders worden tegelijk de benamingen van de onderscheidene functies in de verordening opgenomen. (tjarik, kebaan, kepetengan, kaoem, tjongkog, modin, pentjalang enz. enz.)

2. De verordening regelende de wijze van aanstelling en ontslag van de leden van het desabestuur buiten het desahoofd.

In vele desa's bestaat de gewoonte, dat de leden van het desabestuur worden benoemd en ontslagen door het desahoofd onder nadere bekrachtiging van het districtshoofd. Bij de vaststelling dezer verordening dient uiteraard met dit gebruik rekening te worden gehouden. M.i. valt er evenwel veel voor te zeggen voormelde beambten door de ingezetenen zelf te doen benoemen, waarna de benoemden een door het desahoofd geteekenden aanstellingsbrief krijgen, waarvan het model wordt vastgesteld door den regentschapsraad. Tevens ware te bepalen, dat het aanstellingsbesluit bekrachtigd dient te worden door een door den regent aan te wijzen Inlandsch bestuursambtenaar. Deze ambtenaar legt een register aan van alle desabestuursleden in zijn ressort met vermelding tevens van de aan hen toegelegde inkomsten.

3. De verordening regelende de inkomsten aan het ambt van desahoofd en aan de overige bedieningen in het desabestuur verbonden.

In den regel bestaan de inkomsten van het desahoofd uit ambtsvelden en het recht om te beschikken over pantjenplichtigen. Het aantal pantjens, dat het desahoofd te zijner beschikking krijgt, is afhankelijk van het totaal aantal pantjenplichtigen in de desa, doch bedraagt in vele gevallen hoogstens zes per dag. De overige bestuursleden krijgen of ambtsvelden of pantjens. Afkoop van pantjens is geoorloofd. Regelingen houdende afkoop van pantjens behooren aan de goedkeuring van den regent te worden onderworpen.

Wijders worden in de onderwerpelijke verordening vastgelegd de maxima van de uitgestrektheid

der aan de verschillende functies verbonden ambtsvelden, de plicht om die apanages op te meten en in kaart te brengen, voorts een overgangsbepaling voor beambten, wier ambtsvelden grooter zijn dan het toegestane maximum en het herleiden van tegalgronden tot sawahs voor de berekening van de uitgestrektheid van het ambtsveld.

4. De verordening regelende het beheer van de instellingen, de geldmiddelen, de eigendommen en andere bezittingen der gemeente, de beperkingen, waaraan de beschikking over die objecten zijn onderworpen en de wijze, waarop moet blijken van de bij de artikelen 11, 12 en 13 bedoelde instemming en van de bij het tweede lid van artikel 6 vermelde beslissingen, wordt dikwijls genoemd de verordening op de beheersvoering der desa.

Waar hier gesproken wordt van instellingen, mogen wij dus aannemen, dat de regentschapsraad bevoegd is voorschriften te geven omtrent alle gemeentelijke instellingen, bijvoorbeeld pasars, badplaatsen enz., behalve dan de gemeentelijke credietinstellingen (artikel 5 lid 2 I. G. O.), die onderworpen zijn aan de regelen, opgenomen in staatsblad 1929 No. 357.

De verordening op de beheersvoering van de desa schrijft voor, dat door het desahoofd, daarin bijgestaan door den desaschrijver, worden aangehouden een kasboek, een legger van onroerende goederen, gereedschappen en andere roerende goederen, geen geld zijnde, verder een register van desabeslissingen. Het kasboek wordt maandelijks afgesloten. Voor gemeenten met minimale inkomsten is een afsluiting per kwartaal voldoende. De opname der kas geschiedt op ongezetten tijden, doch minstens tweemaal 's jaars, door een door den regent aan te wijzen ambtenaar, hetzij een Inlandsch bestuursambtenaar dan wel een ambtenaar van de secretarie. Van de bevindingen van het onderzoek wordt proces-verbaal opgemaakt, waarvan afschrift wordt gezonden aan het college van gecommiteerden,

In het register van desabeslissingen worden de beslissingen van de meerderheid der stemgerechtigde gemeentenaren in de landstaal vermeld.

Voorts bepaalt de onderhavige verordening, dat jaarlijks door de door het college van gecommiteerden aan te wijzen desa's een begroting moet worden opgemaakt. Deze aanwijzing berust op de overweging dat het niet voor alle desa's mogelijk en soms ook noodig is een begroting op te maken. Voor gemeenten, waarvan het hoofd lezen noch schrijven kan — en die zijn er niet weinig — heeft de opmaking van een begroting niet veel waarde. Hetzelfde dient te worden gezegd van de desa's met beperkte inkomsten. Destijds vóór de instelling der regentschapsraden werd, naar ons bekend is, een grens vastgesteld van f 150.— Voor desa's, waarvan de ontvangsten

jaarlijks f 150.— en meer bedroegen was de opmaking van een begroting imperatief voorgeschreven. Het door den regentschapsraad vast te stellen model eener begroting ware zoo gemakkelijk mogelijk te houden, bijvoorbeeld in den vorm van een kasboek, dus links de ontvangsten en rechts de uitgaven. Het verdient aanbeveling drie geldkolommen beschikbaar te stellen, waarvan één vermeldende de raming voor het loopende jaar, één voor het volgende jaar en de derde de werkelijke ontvangsten (uitgaven) van het voorgaande jaar.

De begroting is onderworpen aan de goedkeuring van gecommiteerden. In een door ons geraadpleegde verordening staat dat bij weigering der goedkeuring hooger beroep toegelaten is bij den regentschapsraad. M.i. ware het beter naar analogie van artikel 6 lid 4 I. G. O. te bepalen, dat hooger beroep mogelijk is, doch bij het college van gedeputeerden.

Voorts is dit ook in overeenstemming met de stadsgemeente- en regentschapsordonnantie, krachtens welke bij niet goedkeuring der begroting in hooger beroep mag worden gekomen bij de Regering en niet bij den provincialen raad. In de onderhavige verordening worden uiteraard ook regelen gegeven betreffende de beschikking der gelden, het verstrekken van sommen ter goede rekening aan het desahoofd, de belegging van de gemeentegelden enz., enz.

Wij vermeen hiermede in het kort te hebben besproken het toezicht en de verdere bemoeienissen van het college van gecommiteerden en den regentschapsraad met betrekking tot de desa. Dat dit opstel verre van volledig is, behoeft geen betoog.

Trouwens, het bedoelt slechts te zijn een uitnoodiging aan de lezers, die deze materie beter beheerschen dan ik om t.z.t. daarover een verhandeling te schrijven.

R. MARGONO.

Keboemen, Augustus 1933.

Begraafplaatsregelingen.

Naar aanleiding van het artikel, onder boven genoemd hoofd, van Mr. H. R. Gerla *) in de 19e aflevering van dit blad moge het volgende worden opgemerkt.

Wij deelen de meening van den geachten schrijver dat, in verband met de eischen, welke in het algemeen aan een Europeesche begraafplaats worden gesteld, de heffing voor monumenten,

*) De onderteekening van bedoeld artikel moet ten rechte luiden Ir. A. L. H. R. GERLA.

hekwerken e.d. als een retributie dient te worden beschouwd.

Deze eischen doen zich, naar het ons voorkomt, evenwel niet voor bij de vaak onbelangrijke Europeesche- en vooral niet bij de Chineesche begraafplaatsen in beheer bij de regentschappen.

De contra-prestatie ten aanzien van bedoelde begraafplaatsen bepaalt zich, behoudens den afstand van terrein, hoofdzakelijk tot het onderhoud, doch deze ontbreekt zelfs vaak bij de Chineesche begraafplaatsen.

In gevallen als deze kan de hiervoor bedoelde heffing niet anders dan als een belasting worden beschouwd; doch afgezien hiervan dient, naar wij meenen, bij het bepalen van de heffing in de desbetreffende verordening niet uitsluitend rekening te worden gehouden met de financieele zijde van dit vraagstuk, maar ook met de gevoelens van piëteit van de nabestaanden voor de dooden, welke zich hier uiten in het oprichten van monumenten e.d.—

Th. NIGGEBRUGGE.

Semarang, October 1933.

Verkiezingen voor de Regentschapsraden.

Wijziging van art. 80 der R.O. gewenscht?

Sedert April j.l. zijn de verkiezingen voor de leden van de Regentschapsraden in vollen gang. In die maand n.l. worden de kiesmannen dessagewijs aangewezen. Deze aanwijzing der kiesmannen vormt de eerste phase der periodieke verkiezingen, welke ingevolge art. 12 lid 1 der Regentschapskiesordonnantie op den derden Dinsdag der maand Juni plaats moet vinden. De stemming is bij art. 19 2 dierzelfde ordonnantie vastgesteld op een dag, welke tenminste vier weken later moet zijn de dag waarop de kandidatenlijsten aan de kiesmannen verzonden zijn. Waar die lijsten bereids een tiental dagen geleden door de secretarie van den Regentschapsraad gedistribueerd zijn, kan de uitslag der stemming binnenkort tegemoet worden gezien. Verwacht wordt dat de nieuwe raad een zoodanige samenstelling zal hebben, dat het College met recht dien naam zal dragen. Een raad n.l. van welken voldoende initiatief en invloed uitgaan. Een volksvertegenwoordiging, een parlement is de regentschapsraad weliswaar in de verste verte nog lang niet, maar de belastingbetaler mag toch zeker wel de verwachting koesteren, dat de behartiging van zijn belangen, voorzoover dit door de door hem aangewezen vertegenwoordigers binnen de grenzen der Regentschapsordonnantie is toegestaan, behoorlijk geschiedt. Het is voor sommige Regentschappen zeer te betreuren, dat de

vaststelling van de begrooting 1934 nog geschieden zal door den aftredenden raad. Door de bepaling van art. 80 der Regentschapsordonnantie, dat de begrooting minstens drie maanden voor den aanvang van het dienstjaar, waarvoor zij dienen moet, vastgesteld moet worden, schijnt ontcoming aan dat fatum uitgesloten te zijn, daar alinea 2 van art. 9 voorschrijft, dat de leden tegelijkertijd om de vier jaar op den 30sten September aftreden. Het bepaalde in art. 80 schijnt derhalve van staatsrechtelijk oogpunt dan ook geheel onjuist. Een begrooting toch geeft de grenzen aan binnen welke en de mate waarin de belangen der ingezetenen behartigd moeten worden. Is de nieuwe raad, die de getrouwe weerspiegeling is — althans voorzooverre dit bij een getrapte verkiezing mogelijk is — van de gevoelens en verlangens der ingezetenen, niet het aangewezen orgaan om het budget vast te stellen? Weliswaar kent de Regentschapsordonnantie den raad het recht van begrootingswijziging toe, doch om de belangen der ingezetenen naar hun inzichten te kunnen behartigen is dat niet voldoende. Wijziging van art. 80 schijnt dus urgent.

T.

Noot van de Redactie. Daar de strekking van het artikel van den heer T. opname in Locale Belangen wel van belang maakt, hebben wij diens kritiek op een bepaalden Regentschapsraad, welke kritiek een bezwaar vormde voor opname omdat zij niet door feiten werd gestaafd, daaruit weggelaten.

N E D E R L A N D.

SAMENWERKING VAN GEMEENTEN MET HET OOG OP DE BEHOEF- TEN VAN DEN TEGEN- WOORDIGEN TIJD.

Aan het verslag van de op 13 Juni j.l. te Utrecht gehouden Vergadering van de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten, welk verslag is opgenomen in „Gemeentebestuur” van 31 Juli j.l., ontleenen wij het volgende:

Voorzitter: de heer Mr. P. Droogleever Fortuyn, Burgemeester van Rotterdam.

Spreker: de heer Mr. A. Koelma, Secretaris van Alkmaar.

M. d. V.! Ook wanneer te tegenwoordige tijdsomstandigheden niet ertoe drongen, opzettelijk en met nadruk de vraag te stellen of onze gemeentelijke bestuursorganisatie en vooral onze gemeentelijke bestuurspractijk wel in voldoende mate de mogelijkheden uitputten, welke er nog liggen op het voor samenwerking aangewezen terrein, zou men toch zich van die vraag rekenschap moeten

geven. De groote beteekenis van de gemeente voor de ontwikkeling van ons maatschappelijk leven wordt niet meer betwist, noch in Nederland, noch elders. Dit te erkennen beteekent echter niet, dat er eenheid van opvatting zou zijn omtrent de wijze, waarop de gemeenten haar belangrijke taak ten uitvoer moeten brengen. Wie zich verdiept in wat de praktijk in dat opzicht te zien geeft, ziet een veelsoortige en een veelkleurige werkelijkheid, weerspiegeling van de van plaats tot plaats wisselende inzichten, uitingen van plaatselijk regeerbeleid, neerslag van wat leeft in aard en opvattingen zeer uiteenlopende bevolkingsgroepen. Deze decentralisatie van de verzorging der algemeene behoeften, een grondtrek van ons staatsbestel, heeft in het bijzonder in de laatste kwarteeuw in ons land rijke vrucht afgeworpen. Belangrijken pioniersarbeid hebben de gemeenten verricht en veel hebben zij ertoe bijgedragen, dat inzichten zich op openbaar terrein hebben baan gebroken, die thans vrijwel gemeengoed zijn geworden, sommige langs den weg van opnemings binnen de sfeer der provinciale of rijksbemoedigen, andere uitsluitend door de binnen de verschillende gemeenten ontwikkelde activiteit.

Onze Overheidsvoorzieningen vertoonen in den loop der jaren een steeds scherper zich afteekend dualisme; aan de eene zijde het Rijk met zijn veelomvattende centrale administratie in al haar vertakkingen; aan de andere zijde de gemeenten, doende wat haar hand vindt om te doen voor haar groote of kleine bevolkingsgroepen. De eenheid naast de veelheid; beider werkzaamheid gericht op eenzelfde doel; het algemeen belang te dienen. Een voortdurend verschuiven van het centrum der actie, een voortdurende wisseling van invloed van centraliseerende en decentraliseerende tendenzen. Men reageert van plaats tot plaats op wat de samenleving vraagt en behoeft telkens weer anders. Bij alle zucht tot normstelling moeten wij nooit uit het oog verliezen, dat subject en object van de norm de mensch is, de mensch, die in de samenleving nu eenmaal dan langs dezen, dan langs anderen weg verwezenlijking zoekt en vindt van wat hem in bepaalde omstandigheden begeerenswaard schijnt. Maakt de structuur van den staat plaatselijke uitvoering mogelijk van een denkbeeld, een initiatief, door de bevolkingsgroep waaraan dat initiatief ontsproot, dan is onvermijdelijk het ontstaan van een gevarieerdheid, die op het eerste gezicht in strijd is met wat men zich objectief als model van een goed georganiseerde Overheidsvoorziening zou voorstellen.

Centralisatie naast decentralisatie. Het zal noodig zijn, het thans aan de orde zijnde vraagstuk ook en vooral uit dit oogpunt te bezien, zeker wanneer men wil onderzoeken of de decentralisatiegedachte,

voorzoover deze in de werkzaamheid van onze gemeenten tot verwezenlijking komt, den juiste weg voor een doelmatige belangenverzorging heeft gewezen.

Overzien wij onze wetgeving in haar geschiedenis, dan blijkt, dat het centrale gezag in het begin der vorige eeuw volstond met het geven van regelen, minutieus dikwijls, waarvan de uitvoering werd opgedragen aan de plaatselijke besturen. Een tijd welke een Rijksbudget van uitgaven te zien geeft van in totaal f 82.000.000,— (1816, toen ons Rijk ook België omvatte), waarvan voor Binnenlandsche Zaken f 2.300.000,— voor Onderwijs f 1.000.000,— is geen tijd van kostbare regeeringsmaatregelen, van voorziening in velerlei behoeften rechtstreeks door het Rijk. De laatste helft der vorige eeuw geeft de volgende stijging te zien:

gemiddelde jaarlijksche uitgaven volgens de Staatsbegroting in:

1851—1860	f 83.160.000,—
1861—1870	„ 99.530.000,—
1871—1880	„ 110.370.000,—
1881—1890	„ 130.950.000,—
1891—1900	„ 140.710.000,— ¹⁾

Vergelijken we daarmede het gemiddelde in het eerste decennium van deze eeuw (f 178.250.000,—) en het totaal van de begroting voor 1933 (f 642.232.598,—, waarvan op den gewonen dienst f 572.857.308,—), dan blijkt in elk geval, welke enorme uitbreiding de bemoeiingen van het Rijk hebben aangenomen, voorzoover deze in het budget tot uitdrukking komen.

En de gemeenten?

Zij vooral waren het, die hadden te voorzien in allerlei behoeften der bevolking, geestelijke en materiele, en bovendien in tal van andere zaken, terwijl zij ten slotte, zooals de gemeentewet het reeds sedert 1851 uitdrukt, op zich hadden te nemen alle uitgaven, door bijzondere wetten aan de gemeente opgelegd.

En zoo is geleidelijk een gemeentelijk budget ontstaan, dat voor 1932 een totaal aanwees van f 666.196.000,— op den gewonen dienst ²⁾.

De eenvoudige opsomming van art. 240 der Gemeentewet doet niet vermoeden, welk beeld de begroting van een gemeente van middelmatigen omvang in den tegenwoordigen tijd geeft en reeds vele jaren geleden gaf. De gemeenten, aanvanke-lijk de van nature aangewezen verzorgsters van wat plaatselijke voorziening van Overheidswege vorderde, hebben sedert het laatste kwart van de vorige eeuw een met de voortschrijdende ontwikkeling parallel loopende uitbreiding gegeven aan

¹⁾ Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart. Inleiding tot de beoefening der Statistiek. Deel III, IIe stuk, blz. 583.

²⁾ Statistiek der Gemeentefinanciën 1931. blz. VIII.

haar taak. Uit eigen beweging kwamen zij, de eene met deze voorziening, de andere met andere maatregelen. Hetzelfde verschijnsel in Duitschland werd door Erich Koch in zijn werk: „Zukunftsaufgaben der deutschen Städte“³⁾ aldus beeldend onder woorden gebracht:

„Wenn wir den Ablauf der deutschen Entwicklung der letzten 50 Jahre von einem Berge aus überblicken würden, so hätten wir gesehen, wie bald in dieser, bald in jener Stadt ein Lichtlein aufgetaucht ist. Manches war unbrauchbar und erlosch in den Anfängen, manches mochte sich als Strohfeuer oder auch als Brillantfeuerwerk erweisen, aber manches Licht hat nicht nur da, wo es aufgetaucht war, hellen Schein verbreitet, sondern seine Funken an andere deutsche Städte und schliesslich auch an den Staat abgegeben.“

Een merkwaardige concurrentie; toenemende Rijksbemoeiing op allerlei gebied, met rechtstreeksche verzorging door het Rijk en daarnaast steeds vruchtbaarder initiatief der gemeenten. Maar overvloediger ook dan ooit was de opzettelijke, eenzijdig door het Rijk opgelegde arbeidsverdeeling tusschen Rijk en gemeenten, toepassing van de decentralisatiegedachte in den vorm, dien wij gewoon zijn zelfbestuur te noemen. Van de oudere wetten noem ik de wet van 1863 op het middelbaar onderwijs, van 1869 op het begraven van lijken; de Hinderwet van 1875; de wetten voor de bestrijding van de besmettelijke ziekten van mensch en vee (resp. van 1872 en 1870); de Hooger-onderwijswet van 1876; de wet op het lager onderwijs van 1878; de Drankwet van 1881; de wet van 1880 op de openbare middelen van vervoer; de IJkwet van 1869; de Krankzinnigenwet van 1884; de Arbeidswet van 1889; van de latere de Woningwet van 1901, de Gezondheidswet van hetzelfde jaar; de Leerplichtwet van 1900; de Drankwet 1904; de Motor- en Rijwielwet van 1905; de Pandhuiswet van 1910; de Pensioenwetten 1913 voor de gemeenteambtenaren en hunne weduwen en wezen; de Landarbeiderswet van 1918; allerlei regelingen in den oorlogstijd; de Archiefwet 1918; de Nijverheidsonderwijswet van 1919; de Woningnoodwet van 1918; de Vleescheuringswet van 1919; de Warenwet van 1919; de Lager-onderwijswet 1920; de Pensioenwet 1922; de Bioscoopwet van 1926; de Ambtenarenwet 1929; de Winkelsluitingswet van 1930; de Arbeidsbemiddelingswet van hetzelfde jaar; de Geldschietterswet van 1932, met als specimen van een mengsel van verplichting en vrijwillige medewerking, het Werkloosheidsbesluit 1917.

³⁾ Aangehaald door Mr. J. 't Veld. Nieuwe vormen van decentralisatie, blz. 30.

ADMINISTRATIEVE JURIS- PRUDENTIE.

68. *) Regeeringsomslagvel van 28 September 1933. Volgno. 27294 jo brief Directeur B. B. van 20 September 1933 No. Dec. 102 a/7/13.

Het is niet geoorloofd in een verordening slechts het maximum van de te heffen belasting vast te leggen en het over eenig jaar werkelijk te heffen tarief bij raadsbesluit vast te stellen.

De in hoofde dezes aangehaalde beslissing der Regeering, dat het niet geoorloofd is in een belastingverordening slechts een maximum-tarief vast te leggen, terwijl dan jaarlijks bij raadsbesluit het heffingscoëfficiënt wordt bepaald, welke beslissing werd genomen naar aanleiding van een daarentrent handelend schrijven van den Burgemeester van Soerabaja, berust op de overweging, dat dit stelsel in strijd is met artikel 78 S. G. O. Feitelijk wordt immers op die wijze ieder jaar het tarief opnieuw door den raad vastgesteld, zonder dat daarop de goedkeuring der Regeering wordt gevraagd.

Men kan de vraag stellen of aan het voorschrift van artikel 78 S. G. O. niet voldoende wordt recht gedaan, wanneer het maximum der te heffen belasting aan de goedkeuring der Regeering wordt onderworpen, omdat aldus voldoende tegen overmatige heffingen wordt gewaakt. Het bij artikel 78 S. G. O. voorgeschreven preventieve Regeeringstoezicht is echter van verderstrekkenden aard dan dat het zich alleen zou hebben te bepalen tot een contrôle, of de heffing niet overmatig is. Immers zoowel naar de letter van meergenoemd artikel als naar de bedoeling van den wetgever is ook op de verlagingen van de belastingen de goedkeuring der Regeering vereischt. Wel kan ook door het aan het College van Gedeputeerden toekomende toezicht op de begrooting der stadsgemeenten en regentschappen er voor worden gewaakt, dat bij de jaarlijksche vaststelling van het coëfficiënt der belasting de financieele toestand niet wordt verwaarloosd, doch zulks kan niet wegnemen, dat de wet nu eenmaal de goedkeuring der Regeering eischt op verhoogingen en verlagingen der belastingen.

In Nederland wordt blijkens een rondschriven van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 27 Januari 1931 (B. 57) door den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw het standpunt ingenomen, dat in verordeningen op de heffing van opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting, waarin slechts een maximum getal van de

*) Bij de beslissing op blz. 297 van de vorige afdeeling is het volgnummer 67 weggelaten.

te heffen opcenten wordt aangegeven, een bepaling dient te worden opgenomen, dat ook het raadsbesluit, waarbij jaarlijks het werkelijk te heffen aantal opcenten wordt vastgesteld, aan de Koninklijke goedkeuring is onderworpen. Tevoren was genoemde Minister blijkens circulaires van andere colleges van Gedeputeerde Staten (Noord-Brabant van 4 Juni 1930, B. 143, Noord-Holland van 16 Juli 1930, B. 176) van oordeel, dat een bepaling in een belastingverordening, waarbij slechts het maximum der te heffen opcenten wordt aangegeven, in strijd met artikel 232 (thans 269) der Gemeentewet en dus niet voor goedkeuring vatbaar was.

Aanteekening.

Verwezen wordt naar de beslissing No. 22 met aanteekening in Locale Belangen van 1 Februari 1933, Afl. 3, naar het artikel van den heer Th. van Kempen met een onderschrift van mijn hand in Locale Belangen van 16 Maart 1933, Afl. 6 en naar beslissing No. 28 in Locale Belangen van 1 April 1933, Afl. 7.

69. Regeeringsomslagvel van 23 September 1933. Volg no. 26485 jo. den brief van den Dir. B. B. van 5 Juli 1933 No. Dec. 102 w/1/3.

Het verbod in een locale verordening om door middel van een toestel bestemd voor het hoorbaar maken van muziek of van de menselijke stem, hetzij in de buitenlucht, hetzij in een afgesloten ruimte, voor de omgeving hinderlijk geluid te maken, is naast artikel 503 W. v. S. geoorloofd.

Bij de Regeering werd de vraag voortgebracht of een door den Stadsgemeenteraad van Bandoeng vastgestelde bepaling, luidende: Het is verboden door middel van een toestel bestemd tot het hoorbaar maken van muziek of van de menselijke stem, hetzij in de buitenlucht, hetzij in een afgesloten ruimte, voor de omgeving hinderlijk geluid te maken als een aanvulling op artikel 503 van het Wetboek van Strafrecht, geoorloofd is.

De Regeering stemde in met de beschouwingen van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, die een dergelijk verbod wel geoorloofd achtte en waaraan het volgende wordt ontleend.

Artikel 503 van het Indisch Wetboek van Strafrecht bedreigt met hechtenis van ten hoogste drie dagen en geldboete van ten hoogste vijftien gulden dengene, die rumoer of burengerucht verwekt, waardoor de nachtrust kan worden verstoord.

Deze bepaling is van zoo beperkte strekking, dat het hinderlijk lawaai, veroorzaakt door grammofoons en radiotoestellen er nauwelijks of in het geheel niet mee bestreden kan worden. Het voorschrift ziet alleen op rumoer en burengerucht, waaronder te verstaan is lawaai dat een geheele

buurt in opschudding kan brengen, is dus alleen strafbaar als het verwekt wordt gedurende den voor den nachtrust bestemden tijd. Aangenomen wordt verder dat rumoer, d.i. gedruisch voortkomende uit handelingen binnenshuis, alleen strafbaar is, wanneer het om der wille van zich zelf uit baldadigheid wordt verwekt, niet wanneer het een gevolg is van geoorloofde uitspanningen of werkzaamheden. *) Waar het doen spelen van radio of gramfoon een volmaakt geoorloofde uitspanning is, zal het, zoo het binnenshuis geschiedt, zelfs gedurende den voor den nachtrust bestemden tijd in het algemeen niet strafbaar zijn.

Het is dan ook wel duidelijk, dat de door den stadsgemeenteraad van Bandoeng vastgestelde bepaling in een behoefte voorziet. Het college nam die bepaling over uit een verordening van de gemeente Soerabaja, die haar zelf weer ontleende aan een verordening van 's Gravenhage. Het is mij bekend, dat ook vele andere gemeenten in Nederland soortgelijke strafbepalingen hebben uitgevaardigd. Te verwonderen valt slechts, dat men hier te lande niet eerder tot navolging van het moederlandsch voorbeeld is overgegaan, hoewel, gelijk in het bijgevoegd Gemeentebled van Bandoeng 1932 No. 30 wordt opgemerkt, het hinderlijk lawaai veroorzaakt door gramfoon en radio in Indië met zijn open huizen voor de omwonenden een nog grooter plaag moet worden genoemd dan in Nederland het geval is.

De vraag is dan ook slechts of het tot stand brengen van strafbepalingen als de onderhavige aan de besturen der locale gemeenschappen kan worden overgelaten, dan wel gewacht moet worden op een mogelijke aanvulling van het Wetboek van Strafrecht.

Dat de lagere wetgever in beginsel bevoegd is tot aanvulling der hogere regelingen wordt echter in Nederland niet betwijfeld en voor Indië is het nog minder twijfelachtig. Artikel 12 lid 2 Decentralisatiebesluit, artikel 75 lid 1 Stadsgemeente—ordonnantie en de overeenkomstige bepalingen in Regentschapsordonnantie en Provincie—ordonnantie gaan uit van de voorstelling, dat, wanneer de hogere wetgever een onderwerp heeft geregeld, toch onderdeelen van dat onderwerp (de zgn. „punten”) kunnen zijn vrijgelaten en alsdan ter beschikking van den lagere wetgever staan; en zelfs dat, zoo omtrent een bepaald punt bij hogere regeling voorzien is, een lagere wetgever nog bevoegd is omtrent dat punt bepalingen op te nemen, indien de hogere regeling hem daartoe uitdrukkelijk de vrijheid geeft.

De zich voordoende vraag is dan ook alleen, hoever naar het aangehaald artikel der Stadsge-

*) Zie Noyon Het Wetboek van Strafrecht vierde druk op artikel 431.

meente-ordonnantie, de bevoegdheid tot het geven van aanvullende regelingen reikt. Ik schaar mij aan de zijde van de schrijvers, die van meening zijn dat de begrippen, waarmede men bij de oplossing van kwesties als deze pleegt te opereeren — „onderwerp” der bepaling, „punt” waaromtrent voorzien is, „belang” dat bescherming vond, „motief” van den wetgever — te weinig bepaald zijn, dan dat men door aanwending van die begrippen in de practijk tot geheel objectieve resultaten zou kunnen komen. De met behulp van zulke redeneeringen verkregen conclusies loopen het gevaar het subjectief inzicht van den wetsuitlegger uit te drukken ¹⁾. Al naar mate men het onderwerp der hoogere bepaling ruimer of minder ruim omschrijft, zal men aannemen, dat de lagere bepaling hetzelfde of een ander onderwerp heeft; al naar mate men zich het onderwerp der hoogere bepaling voorstelt als een aaneengesloten geheel dan wel als een onderbroken object, zal men aannemen dat een onderdeel van dat onderwerp (een „punt” ²⁾) voor den lageren wetgever door hetzelfde dan wel door een ander motief wordt bewogen.

De bepaling in artikel 503 onder 1 van het Indisch Wetboek van Strafrecht is — met dit verschil alleen dat op overtreding van het voorschrift behalve geldboete ook hechtenis is gesteld — woordelijk overgenomen uit artikel 431 van het Nederlandsch Strafwetboek, welk Wetboek gelijk men weet, in werking trad in het jaar 1886. Deze overweging alleen doet het mij onredelijk toeschijnen de hier bedoelde strafbepaling te zien als een „uitputtende regeling”, in dien zin dat de lagere wetgever niet vrij zou zijn zijn maatregelen te treffen ter bestrijding van de toch wel bij uitstek moderne grammofoon- en radioplaag. Verantwoord schijnt het mij dan ook die bestrijding te zien als een „punt” waaromtrent niet bij ordonnantie is voorzien en dat uit dien hoofde, naar luid van artikel 75 lid 1 der Stads Gemeente-ordonnantie, ter beschikking van den stadsgemeenteraad staat.

De Bandoengsche strafbepaling is in geen enkel opzicht met artikel 503 van het wetboek van Strafrecht in strijd. Opzettelijk is zij van dezelfde strafbedreiging (geldboete van ten hoogste vijftien gulden en hechtenis van ten hoogste drie dagen) voorzien. Bedacht wordt ook, dat de ordonnantiëwetgever ten allen tijde bevoegd zal zijn zelf strafbepalingen vast te stellen tot wering van het lawaai veroorzaakt door grammofoon of luidspreker, in welk geval de terzake bestaande locale bepalingen van rechtwege ophouden van kracht te zijn (art. 75 lid 2 S.G.O.

¹⁾ In dezen geest o. a. Mr. J. H. Labberton in Themis 1909 bladz. 28 e. v.; Oppenheim — van der Pot: Het Nederlandsch gemeenterecht, deel I, bladz. 334 noot; en Mr. J. Bool De gemeentewet bladz. 71 e. v.

²⁾ Zie Schepel Waterschapswetgeving bladz. 84.

en overeenkomstige bepalingen). Men stelle zich dus vooral niet voor, dat de locale wetgever het terrein van den ordonnantiëwetgever zou blokkeeren.

Ik teeken hierbij aan, dat de bepalingen die kennelijk bedoeld zijn als aanvullingen van artikel 503 Wetboek van Strafrecht in de lagere verordeningen meer voorkomen. Men zie b. v. artikel 4 onder e van de verordening van den sedert opgeheven gewestelijken raad raad van Pekalongan (Extra-bijvoegsel Jav. Courant 1926 No. 53) en artikel 4 onder j van de verordening van de gemeente Tegal (zie Extra-bijvoegsel Jav. Courant 1929 No. 77). Deze verordeningen houden o. m. verbodsbepalingen in omtrent het overlast doen aan omwonenden door gegil dan wel geschreeuw.

70. B. G. S. 11 October 1933 No. 286A.

Vrijstelling van perceelen, behorende tot Landsdiensten en bedrijven en dienstwoningen van de gemeentelijke straatbelasting.

Aan de door den stadsgemeenteraad van Batavia in zijn vergadering van 24 October 1932 nieuw vastgestelde straatbelastingverordening onthield de Regeering Hare goedkeuring op de volgende gronden.

De redactie van het tweede lid van artikel 3 heeft er toe geleid, dat postkantoren, pandhuizen, gebouwen van het Reproductiebedrijf en van den Topografischen Dienst in de belasting werden betrokken. Hiertegen heeft de Regeering overwegende bezwaren en Zij acht het wenschelijk, dat voortaan alle Landsdiensten en bedrijven van straatbelasting zullen zijn vrijgesteld, derhalve ook dezulke, welke de beschikking hebben over een terrein, dat voor ieder bijzonder persoon toegankelijk is en om die reden wel voorwerp van belastingheffing zouden kunnen zijn.

Met het oog op het voorgaande ware aan het tweede lid van het onderhavige artikel toe te voegen: „behalve met betrekking tot de perceelen bedoeld onder b. van het vorig lid”.

Voorts is het bij de redactie van artikel 3 twijfelachtig of dienstwoningen al dan niet van de straatbelasting zijn vrijgesteld.

Ten einde de moeilijkheden te voorkomen, welke zich in de practijk voordoen t. a. v. het begrip „dienstwoning” is omschrijving gewenscht. De Regeering acht vrijstelling van belasting van bepaalde dienstwoningen noodzakelijk en meent dat deze vrijstelling ware te baseeren op de onderscheidingen van artikel 2 der Burgerlijke Woonregeling (Staatsblad 1925 No. 555), voor wat militaire landswoningen betreft op de de indeeling vermeld in het militair tarief No. 36 sub XI (Staatsblad 1929 No. 60). Van beide groepen waren de beide eerstgenoemde categorieën van

woningen van de straatbelasting vrij te stellen, dat zijn de woningen, welke bestemd zijn voor de bekleeders van bepaaldelijk aangeduide betrekkingen, wier huisvesting in die woningen in verband met de eischen van den dienst noodzakelijk is en die geacht moeten worden onafscheidelijk verbonden te zijn aan bepaalde Landsdiensten of bedrijven (geïsoleerd gelegen kampeementen of inrichtingen enz.) en in verband daarmee slechts kunnen worden aangewezen aan personeel van die diensten en bedrijven.

Aanteekening.

De bovenaangehaalde bepalingen van artikel 3 luiden:

(1) Geen belasting wordt geheven wegens percelen:

a.

b. welke aan den Lande, aan de Provincie of aan zelfstandige gemeenschappen op den voet van art. 121 van de Indische Staatsregeling toebehooren en uitsluitend gebezigd worden voor den dienst van den Lande, van de Provincie of van die zelfstandige gemeenschappen.

(2) Indien de in het vorig lid bedoelde percelen gebezigd worden voor commercieel gevoerde diensten of bedrijven, vervalt de in den aanhef van dit artikel bedoelde vrijstelling.

Dr. H. J. LEVELT.

71. Gedeputeerden Midden-Java; brief van 25 September 1933, J. No. 33/8/12.

In art. 72 Wegverkeersverordening omvat de term „openbare gemeenschap” de provincie niet, in art. 58 Wegverkeersordonnantie wel; uitlegging van art. 1, vierde lid, dier ordonnantie als territoriale bepaling of als deel eener definitie.

Krachtens art. 34 der W. V. Ordonnantie onderwerpt art. 72 der W. V. Verordening de diensten rusttijden der bestuurders van openbare motorrijtuigen waarmee geen autodienst wordt onderhouden, aan de goedkeuring van het dagelijksch bestuur van de openbare gemeenschap waar de eigenaar zijn bedrijf of een tak daarvan heeft gevestigd.

Het College van Gedeputeerden acht zich onbevoegd om een rooster goed te keuren, omdat de term „openbare gemeenschap” in de laatstaangehaalde bepaling beteekent: zelfstandige gemeenschap in den zin van art. 121 der Indische Staatsregeling.

Van „openbare gemeenschap” toch wordt een begripsbepaling gegeven in artikel 1 lid 1 onder 10 der W. V. O., terwijl ook lid 4 van dit artikel daarop betrekking heeft, welke bepalingen in onder-

ling verband door de Regeering, blijkens Hare memorie van Antwoord op het door den Volksraad uitgebrachte Afdeelingsverslag nopens het ontwerp der Wegverkeersordonnantie, in dezen zin worden gelezen, dat wanneer in de Wegverkeerswetgeving bevoegdheden toegekend of verplichtingen opgelegd worden aan openbare gemeenschappen op Java en Madoera, de provincies daaronder niet begrepen zijn; en voorts, dat van dit algemeene beginsel wordt afgeweken, wanneer in een bij of krachtens de Wegverkeersordonnantie gegeven voorschrift de provincie of de provinciale raad uitdrukkelijk wordt genoemd. (Vgl. ook „De Wegverkeersordonnantie” door Dr. Ir. L. J. de Ven en Mr. Dr. F. J. W. H. Sandbergen, blz. 21). Volgt hieruit, dat het College van Gedeputeerden te dezer zake niet bevoegd is om van een verzoek om goedkeuring kennis te nemen en dat de gewenschte goedkeuring verzocht zal dienen te worden aan de betrokken colleges van burgemeester en wethouders en van gecommitteerden, hiertegenover zoude de opvatting kunnen worden geplaatst, dat de bedoelde bevoegdheid bij het dagelijksch bestuur der provincie berust, omdat lid 4 van artikel 1 W. V. O. niet, zooals de Regeering aanneemt, een nadere bepaling inhoudt van de begripsbepaling van lid 1 onder 10, doch slechts betrekking heeft op het „gebied” van de „openbare gemeenschappen”. Uit deze laatste interpretatie zou weliswaar voortvloeien, dat de in lid 4 opgesloten beperking buiten beschouwing behoort te blijven in alle gevallen, waarin onafhankelijk van hun *territoire* bevoegdheden zijn verleend of verplichtingen opgelegd aan (organen van) openbare gemeenschappen, maar in het onderhavige geval waarin de bevoegdheid tot goedkeuring van roosters van dienst- en rusttijden bij artikel 72 W. V. V. juist wel territoriaal is bepaald, leidt de tweede opvatting tot dezelfde practische uitkomst als die der Regeering.

Dezelfde term „openbare gemeenschappen” komt ook voor in het overgangsvoorschrift van art. 58 der W. V. Ordonnantie, dat de bepalingen in verordeningen dier gemeenschappen, waarbij een maximumsnelheid is vastgesteld, handhaaft gedurende een jaar na het bij Staatsblad 1933, no. 249, bepaalde tijdstip of tot eerdere vervanging.

De vraag of deze overgangsbepaling in zoverre ook de werking van art. 64 der Provincieordonnantie uitschakelt, werd door het College van Gedeputeerden bevestigend beantwoord, omdat de woorden „openbare gemeenschappen” ingevolge het eerste lid onder 10 van art. 1 der W. V. Ordonnantie zoowel op provincies betrekking hebben als op regentschappen en stads-gemeenten, waaraan artikel 1 lid 4 alleen

derogeert — „tenzij het tegendeel duidelijk blijkt”.

Het tegendeel nu blijkt duidelijk uit de in de eerste nota van wijzigingen omschreven strekking van art. 58: „om te voorkomen, dat in de gebieden, waarop de bestaande voorschriften betrekking hebben, tijdelijk in het geheel geen snelheidsgrenzen zouden bestaan”.

De leemte, waarin art. 58 wil voorzien, is n.l. op 1 September ook in de provincie ontstaan, tenzij men de in hare verordeningen voorkomende bepalingen, waarbij een maximumsnelheid vastgesteld is, door art. 58 gehandhaafd acht.

72. Gedeputeerden Midden-Java; brief 2 October 1933, J No. 79/1/3.

Regent, lid van een regentschapsraad; wettelijk geoorloofde maar ongewenschte vereeniging van functies,

Een voor het lidmaatschap van den door hem voorgezeten raad gecandideerde Regent, die aan het College van Gedeputeerden de vraag gesteld had, of de twee functies vereenigbaar zijn, ontving ten antwoord, dat de geldende wetgeving een vereeniging van beide in één persoon toelaat.

Het College vestigde er evenwel 's Regenten aandacht op, dat de ontwikkeling van het staatsrecht, zoowel in Indië als in Nederland, de neiging vertoont vereeniging van functies zooals de onderhavige meer en meer als ongeoorloofd, althans ongewenscht te beschouwen.

Terwijl toch volgens de bestaande wetgeving (vgl. de artikelen 7 van de Provincie —, Stads-gemeente- en Regentschapsordonnanties) alleen t. a. v. den gouverneur is bepaald dat hij geen lid kan zijn van den raad, dien hij voorziet, doch niet t. a. v. den burgemeester en den regent, is in de voorstellen der bij gouvernementsbesluit van 31 Maart 1927 No. 9 ingestelde commissie voor de technische herziening van de drie voornoemde ordonnantie, ook het lidmaatschap van den regentschapsraad onvereenigbaar verklaard met de betrekking van regent; (artikel 8 onder *d* in het ontwerp voor de Regentschapsordonnantie op blz. 222 van het verslag der commissie, toegelicht op blz. 223). Nog verder is gegaan in de bij geleidebrief van 27 Juli 1933 den Volksraad aangeboden ontwerpen voor een Plaatselijke ressorten-ordonnantie Buitengewesten 1933 en een Stads-gemeente-ordonnantie Buitengewesten 1933, welke beide (bij artikel 7) het lidmaatschap van den raad onvereenigbaar verklaren met het voorzitterschap daarvan (onderscheidenlijk met het burgemeesterschap). De toelichting hierop luidt: „De positie van den voorzitter maakt het ongewenscht, dat deze tevens als lid van den raad zou kunnen optreden; deze twee functiën zijn daarom onvereenigbaar verklaard.” (Volksraad-

stukken; zittingsjaar 1933 — 1934, onderwerp 48, stukken 1 — 3).

In Nederland, waar ook het lidmaatschap van de provinciale staten reeds van oudsher onvereenigbaar is met het ambt van commissaris des Konings, bestaat geen onvereenigbaarheid van de functies van burgemeester en lid van den gemeenteraad. Toch beweegt zich ook daar te lande de algemeene opvatting in andere richting; keurde immers Prof. Mr. J. Oppenheim deze vereeniging van functies nog onomwonden goed, de bewerker van den laatsten druk van diens boek, Prof. Mr. Dr. C. W. van der Pot Bz., betwijfelt of zijn voorganger „onder de werking van het algemeen en evenredig kiesrecht dit oordeel zou hebben volgehouden. Om tot raadslid gekozen te kunnen worden, moet de burgemeester de candidaat worden van één der partijen. Zelfs al wilden meerdere partijen hem een plaats op hun lijst geven, de wet verzet zich daartegen. Dit alleen reeds veroordeelt, dunkt mij, althans voor al die gemeenten, waar de raadsverkiezing gepaard gaat met partijstrijd, de candidatuur van den burgemeester”. „Het Nederlandsch Gemeenterecht”, deel I, 5de druk, blz. 223.

In denzelfden zin als Prof. van der Pot schrijft Mr. J. Bool („De Gemeentewet” 1930, blz. 173): „Op zich zelf is er natuurlijk geen bezwaar tegen, dat de voorzitter van een college tevens lid daarvan is (anders gezegd: dat een der leden tot voorzitter wordt gekozen), maar het ambt van „Burgemeester omvat veel meer dan het voorzitterschap van den Raad. OPPENHEIM heeft zich van de combinatie een warm voorstander verklaard: een Burgemeester moet zóó gezien zijn bij zijn gemeentenaren, dat hij niet behoeft te schromen de kiezers zich te doen uitspreken over zijn bewind. Ik meen intusschen, dat de tendenz zich in tegengestelde richting heeft ontwikkeld, en terecht: anders dan bijv. die van den voorzitter der Tweede Kamer, bestaat 's „Burgemeesters functie in meer dan het leiden der vergaderingen en zij is m. i. moeilijk te vereenigen met het zijn van partijman, hetgeen onder het huidige kiesstelsel iedere candidaat noodwendig moet zijn”.

Tenslotte kan de toepassing van artikel 12 der Regentschapsordonnantie tot moeilijkheden aanleiding geven, aangezien ingevolge deze bepaling de Regent zelf in eersten aanleg te beslissen heeft over zijne toelating als verkozen lid.

Mr. D. H. LEDEBOER.

MALEISCH-GEDEELTE.

Technieknja pemilihan boeat Raad Provincie ¹⁾.

Tidak lama lagi, pemilihan anggota-anggota boeat Raad-raad Provincie Pasoendan dan Djawa Tengah akan dilakoekan. Adapoen hari tanggal pemilihan itoe sebagaimana telah dioemoemkan ditetapkan tanggal 24 October boeat Provincie Djawa Tengah dan tanggal 26 October j. a. d. boeat Provincie Pasoendan.

Oleh karena technieknja pemilihan itoe tidak moedah, maka alangkah baiknja hal ini kami bitjarakan dibawah ini setjoekoepnja moedah-moedahanlah boleh mendjadi penerangan boeat sekalian pemilih² jang nanti hendak melakoekan koeadiibannja tetapi ta'berkesempatan atapoen ta' mempoenjai waktoe tjoekoe oentoek mempeladjari hal itoe dari oendang-oendangnja (ordonnantie) serta karangan² jang bersangkoetan.

Stemming (pemilihan) hendaklah diadakan pada soeatoe persidangan dari raad² gemeente atau kaboepaten, jang *meloeloe* diadakannja oentoek keperloean itoe sadja. Mendjadi pada persidangan itoe tidak diperkenankan membitjarakan iain² hal. Apabila pada persidangan itoe lid-lid dari soeatoe raad tidak berhadlir terlebih banjak, maka pemilihan tidak boleh diadakan. Persidangan jang tidak diteroeskan ini haroeslah ditoenda sampai lain hari (hari ini misti ditetapkan bersama-sama dengan hari persidangan jang pertama tadi).

Pada persidangan itoe lid-lid jang berhadlir berhak toeroet stem (memilih).

Satelah persidangan diboeka oleh voorzitter maka hendaklah voorzitter ini menoendjoekkan doea lid, jang bersama-sama dengan voorzitter mendjadi stemcommissie (pasal 24 Java-Provincie-Kiesordonnantie).

Masing² kiez² (pemilih) akan menerima soeatoe stemkaart (kartoe memilih) dari golongan bangsanja sendiri, artinja memilih Priboemi akan mendapat kartoe memilih golongan Priboemi, memilih Ollanda akan mendapat kartoe memilih golongan Ollanda, memilih bangsa Asing akan mendapat kartoe memilih golongan Asing. Soepaja ta'ada kekliroean maka kartoe memilih dari tiga golongan itoe diberi warna berlainan, mitsalnja biroe boeat golongan Priboemi, poetih boeat golongan

Ollanda dan merah boeat golongan Asing (pasal 4 ayat 2 Beslit Goebornoer Djendral tanggal 31 Augustus 1929).

Pemilih jang dapat kartoe memilih tadi baiklah priksa apa jang diberikan padanja benar-benar kartoe boeat golongannja, sebab apabila voorzitter kliroe membri kartoe poetih pada pemilih bangsa Priboemi dan memilih ini lantas sadja menaroh nama-nama kandidat jang disoekai pada kartoe itoe, dan kemoedian memberi kombali pada voorzitter tidak dengan mengoendjoekkan soeatoe keberatan poen, maka kartoe itoe tentoe akan dihanggap tidak sah, sebab pasal 18 ayat 1 dari Java-Provincie-Kiesordonnantie menentoekan dengan semata-mata, bahwa bilamana dipakainja kartoe lain dari apa jang telah ditentoekan dalam oendang², kartoe itoe akan dihanggap tidak sah.

Begitoe poen memilih haroeslah menjelidiki soenggoeh-soenggoeh, apa kartoe itoe soedah distempel sebab bilamana dipakainja kartoe jang tidak atau beloem distempel, maka kartoe itoe djoega akan dihanggap tidak sah (pasal 37 ayat 2 sub e dari Java-Provincie-Kiesordonnantie).

Satelah memilih trima kartoe dari Voorzitter laloe ia haroes pigi ke tempat pemilihan (soeatoe stemhok atau lessenaar) oentoek mengisi kartoe tadi *dengan tinta* (dengan potlood *tidak* diperkenankan) dengan nama² kandidat, jang disoekainja, disertai gelar dan lain-lainnja jang perloe diseboet oentoek menjatakan kandidat itoe.

Pemilih adalah hak mengisi kartoe tadi dengan nama-nama kandidat lebih dari satoe, asal sadja djoemblah nama² itoe tidak mengelebihi doea kali dari banjaknja lowongan (banjaknja lid jang misti dipilih boeat soeatoe kiesdistrikt).

Sebeloemnja memilih mengisi kartoe baiklah ia meliat dahoeloe dengan teliti daftar dandidat² jang menoeroet pasal 20 dari J. P. K. (Java-Provincie-Kiesordonnantie) haroeslah disediakan di kantor² gemeenteraad atau regentschapsraad soepaja bisa diliat oleh segala orang (saben orang bisa djoega beli toeroenan daftar terseboet) ¹⁾. Dari daftar itoe ia boleh pilih satoe doea nama kandidat oentoek ditoelis (ditoeroen) pada kartoe memilih. Baiklah nama² itoe ditoelisnja dengan sampoerna dan terang betoel, agar soepaja kartoe itoe tidak bisa dihanggap tidak sah. Patoetlah diperingatkan disini, bahwa gelar dan lain-lainnja jang perloe diseboetkan djoega di kolom tiga seperti boenjinja di daftar kandidat dan djanganlah diboeboehi apa-apa lagi, sebab bilamana toelisan nama² d.l.l. diboeboehi lain-lain tambahan, maka kartoe itoe dihanggap tidak sah djoega. Mitsalnja seorang jang dikandidatkan ditoelisnja pada taftar kandidat :

¹⁾ Boeat ringannja maka sebagaimana telah kedjadian, sebeloemnja diadakan pemilihan masing-masing memilih menerima soeatoe toeroenan daftar kandidat dengan pertjoema soepaja mereka ada kesempatan oentoek mempeladjari.

¹⁾ Dengan menesal berhoeboeng dengan roepa-roepa hal intern madjallah 16-10-'33 diterbitkannja terlampau laat, sehingga memilih memilih (anggota locale raden di Djawa Barat dan Tengah) tak berkesempatan mempeladjari nasehat nasehat terseboet di dalam karangan ini *sebeloemnja* pemilihan anggota anggota Provincie dilakoekan. Biarpoen begitoe, commissie van Redactie merasa perloe memoeatkan ini karangan didalam orgaan ini bagai pemilihan anggaota Provincie Djawa Timoer j.a.d. dan bagai studiemateriaal oemoemnja.

Sosrowardojo Raden, Wedono Pekalongan. Bilamana seorang pemilih memberi tambahan mana atau gelar pada kandidat itoe, oempama ia toelis pada kartoe memilih demikian :

K. Sosrowardojo Raden Mas, Wedono Pekalongan itoe kartoe boleh djadi dihanggap memoeat nama kandidat lain jang tidak termasoek dalam daftar kandidat, maka meskipoen tambahan tadi tidak kliroe lantaran namanja kandidat itoe se-soenggoehnja :

Randen Mas K. Sosrowardojo kartoe terseboet bisa dihanggap tidak sah oleh stemkantor (pasal 37 ayat 2 sub b).

Perloe djoega diperingati oleh sekalian pemilih², bahwa kartoe memilih tadi

pertama tidak boleh ditèken,

kedoea tidak boleh diboeboehi, dengan lain-lain toelisan, prapatan (kruis) *gerètan*, titik-titik, plek-plek, tanda-tanda lain seperti bekas *gerètan* koe-koe, lempitan, sobekkan, bolongan sebab bilamana kedjadian demikian, kartoe itoe dihanggap tidak sah, terkoetjoeali bilamana — *gerètan*. titik-titik, plek-plek dan tanda-tanda lain tadi diperboeatnja tidak dengan sengadja (Pasal 37 ayat 2 sub b dan ayat 3 dari J. P. K.)

Lagi poela patoetlah djoega diperingati disini maksoednja pasal 37 ayat 2 sub a dan c, dimana dinjatakan bahwa kartoe-kartoe memelih dihanggap tidak sah, djika

a. ta' memoeat satoe nama kandidat poen

c. penoendjoekan kandidat itoe diperboeatkan dengan setjara lain dari jang soedah ditentoeakan dalam oendang². Mitsalnja seorang pemilih menoelisinja nama kandidat serta gelar d.l.l. tidak dalam kolom mistinja, oempama namanja ditoelisinja dalam kolom gelar d.l.l. sedang gelar d.l.l. ditoelisinja dalam kolom nama, maka meskipoen salah jang seroeapa itoe boekan soeatoe kesalahan jang sedjatinja tetapi sedjaoeh pengalaman kami kartoe jang ditoelisinja seperti diatas ini dihanggap tidak sah oleh stemkantor.

Dengan pandjang lebar kami memberi nasehat² pada sekallan pemilih tentang hal-hal jang perloe diperhatikan olehnja djika hendak melakoekan haknja memilih, ta'lain dan ta'boekan oleh karena bilamana satoe kartoe sadja jang dihanggap tidak sah, maka itoelah soedah mendjadi keroegian besar, baik pada sipemilih, biarpoe pada partij atau golongannja jang mengharap-harap soepaja djago-djagonja terpilih, walaupun pada djagonja sendiri, jang oleh karena kesalahan itoe barangkali tidak bisa terpilih.

Dengan pendek nasehat² diatas ini dapatlah kami singkatkan demikian.

1e. Djanganlah menoelis nama orang jang tidak dikandidatkan (tidak masoek dalam daftar kandidat jang telah ditetapkan oleh stemkantor.

2e. Djanganlah menambahi apa² di kartoe memilih (stemkaart).

3e. Djanganlah menèken kartoe memilih.

4e. Toelislah nama² kandidat, gelar d.l.l. jang perloe diseboet oentoek menjatakan kandidat itoe menoeroet boenjinja daftar kandidat sadja mendjadi djanganlah ditambah apa² lagi.

5. Priksalah moela² apa kartoe jang diberikan pada si pemilih tidak kliroe dan apakah kartoe itoe soedah distempel oleh Voorzitter raad.

6. Bilamana si pemilih memboeat kesalahan di stemkaart, biarpoe salah sedikit, djanganlah ia mentjoba memperbaiki kesalahan itoe dengan getetan, d.l.l. tetapi baiklah ia minta satoe kartoe lagi dari Voorzitter, (pasal 30 J. P. K.)

Adapoe tentang oeroetannja nama² kandidat jang akan di toelisinja oleh si pemilih, itoelah se-soenggoehnja terserah padanja. Ia berhak memberi oeroetan, jang disoekainja. Soedah barang tentoe seorang kandidat jang ia soekai betoel, ia toelis namanja di atas sendiri, sedang seorang jang tidak disoekai, ia taroh namanja dibawah sendiri atau ia tidak toelis nama itoe pada kartoe memilih. Oleh karena masing² pemilih adalah kemerdekaan memberi oeroetan sendiri² — pemilihan (stemming) poen dilakoekan dengan *resia* — maka soedah barang tentoe seorang jang populair (disoekai benar² oleh pemilih² ataupun oemoem) ada pengharapan besar akan terpilih, sedang seorang jang tidak begitoe populair tidak atau sedikit pengharapannja akan dapat dipilihnja.

Apabila adalah soeatoe golongan atau partij jang tidak begitoe koeat ingin sekali soepaja djago-djagonja bisa terpilih, maka baiklah golongan tadi bermoesjawaratan dahoele boeat menimbang kandidat manakah jang ada pengharapan besar sediri akan dipilih. Oempama kandidat A ada banjak pengharapan akan dipilih dan kandidat B tidak begitoe banjak, maka haroeslah pemilih² dari golongan tadi diberi nasehat soepaja kandidat A ditaroh nommer satoe dan kandidat B ditaroh nommer doea.

Apakah kedjadiannja bilamana oeroetan itoe dibalik? Djika kandidat A ditaroh nommer doea dan B nommer satoe, maka boleh dipastikan, bahwa kandidat A dan B doea-doeanja tidak akan terpilih, sedang djika sekalian pemilih dari golongan terseboet mendjalankan koeadjibannja dan menoelis nama² kandidat dengan oeroetan jang semistinja (A No. 1 dan B No. 2 dll.) maka golongan tadi adalah pengharapan akan mendapat terpilih doea² kandidat dan setidak-tidaknja lantaran koerang koeatnja golongan itoe, A jang akan terpilih sendiri.

Itoelah sebab-sebabnja, maka pemilih² dari soeatoe golongan hendaklah mengengati benar² hal² terseboet diatas. Apabila adalah seorang pemilih sadja jang tidak soeka memperhatikan nasehat tadi,

oempama ia kasih oeroetan No. 1 B dan No. 2 A, maka sipemilih ini akan memboeat roegi pada golongannja sendiri, oleh karena perboeatan ini bisa menjebabkan doea² kandidat jang disoekai tidak bakal terpilih. Pendek kata dalam golongan itoe haroeslah ada „dicipline”, ketegoehan hati dan satoe kemaoean. Maka sejogianjalah soeatoe golongan jang mempoenjai tjita² terseboet diatas berdamai jang soenggoeh² dahoeleoe sebeloemnja melakoekan pemilihan. Dengan djalan demikian, tjita² itoe dengan moedah akan dapat tertjapai.

Apabila golongan itoe adalah ketjil amat sehingga ta' mempoenjai sedikit pengharapan oentoek dapat terpilih seorang dari djagonja poen maka sejoginjalah golongan itoe berdamai dengan golongan lain (jang berazas koerang lebih sama) oentoek menetapkan satoe oeroetan jang dapat disetoedjoei oleh doea² fihak. Dengan djalan demikian maka adalah pengharapan salah satoe djago atau barang kali doea djago dari doea golongan itoe dapat terpilih.

Adapoen sebab-sebabnja nasehat² terseboet ini seboleh-boleah haroes diperhatikan akan kami terangkan dalam karangan j.a.d. dimana akan diuraikan setjoekoepnja bagaimana semkantoor menetapkan djago² manakah jang haroes dihanggap sjah terpilih, disertai dengan tjonto-tjonto djika terpendang perloe.

SLAMET.

Menghoeboeng karangan hal Motie-motie Raad-raad kaboepaten.

Sabenarnja kalau toean² pambatja soedi memperhatikan betoel-betoel maksoed karangan toean R. Slamet, jang menggoenakan kepala karangan Motie² raad² kaboepaten terseboet dalam madjallah ini aflevering 14, tiada bergoena lagi bangoennja ditambah katrangan² jang lebih pandjang, karena tiap² pambatja tentoenja soedah dapat menjaksikan sendiri kedjelasannja karangan itoe. Akan tetapi oleh karena toean itoe roepanja mengharap soepaja salah saorang pambatja dari madjallah ini soedi membitjarakan memberi oeraian, hal doea fatsal jang sebagai mendjadi onderwerpnja itoe tentoe sahadjah penoelis dengan ringan hati mengangkat penanja, akan menambah ini dan itoenja karangan terseboet barangkali sahadjah mendjadi lebih terangnja pangertian toean-toean pambatja hal jang dimaksoedkan oleh toean R. Slamet.

Beralasan motienja raad kaboepaten Tjiamis toean R. Slamet telah menjetoedjoei soepaja kepala-kepala desa di tanah Djawa dan Madoera ini, setiadanja dapat didjabat oleh orang² jang sedikitnja tamat peladjarannja di sekolah desa, jang setiadanja

mempoenjai ontwikkeling jang agaah mentjoekoepi boeat pakerdjaan kepala desa: ini katrangan sasoenggoehnja tiada dapat disangkal lagi kabenaran dan faedahnja.

Kalau orang soeka memperhatikan jang lebih landjoet, djikalau tiap² kepala desa itoe maskipoen bagiannja tiada dapat dinamakan loewas dan pendoeoeknja jang tinggal di dalam ressortnja djoega tida banyak, akan tetapi kalau diingat, bahasa soenggoehpoen rendah atau ketjil kepala desa itoe djoega pembesar di desanja, djadi setiadanja ontwikkelingnja kepala desa itoe sepatoenja haroes lebih atau sepadan dengan orang² jang mendjadi pendoeoeknja, malahan dapat dikatakan jang bila hanja bertamat dari sekolah desa sahadjah masih koerang atau tiada mentjoekoepi kaperloennja. Maskipoen toean² pambatja soeka mengakoei djoega, jang rata-ratanja pendoeoek di desa² itoe masih koerang sekali, akan tetapi penoelis djoega tiada soeka meloepakan jang sebagian ketjil dari pendoeoek desa itoe soedah mempoenjai peladjaran jang sekiranya lebih dari peladjaran sekolah desa pada masa ini; tambahan lagi kalau orang soeka mengingat, jang berhoeboeng dengan adanja pendirian sekolah jang menggoenakan inrichting H.I.S. jaitoe dari pehak Gouvernement kita dan djoega dari pehak particulieren, tentoe sahadjah laloe dapat mengira irakan, jang ontwikkeling jang hanja menggoenakan tamatan sekolah desa itoe tiada beberapa. Tentoenja, maskipoen tiada diseboetkan di dalam peratoeran negeri, bahasa tiap² kepala pemerintahan, oepamanja desa, pemerintah onderdistrict, pemerintah district dan pemerintah kaboepaten, seharoesnja misti mempoenjai kapandaian jang tjoekoep, sahingga setiadanja dapat melebihi kapandaian pendoeoek dalam ressortnja, tentoe sahadjah tiap² orang mempoenjai bajangan atau fikiran dalam hatinja bagaimana pemerintah itoe dapat mengatoer apa² dalam ressortnja, bila kapandaian pembesarnja atau pemerintahnja ada lebih rendah dari pendoeoeknja sendiri.

Di kabanjakan desa penoelis sering menjaksikan sendiri, jang kepala desa itoe tiada terpendang dalam desanja, pertama karena kakoerangan kapandaian, kadoea oleh karena sebagai orang jang tiada terpeladjar kepala desa² itoe tiada mempoenjai standpunt (haloewan) jang tetap, hingga perentahnja pemerintah desa itoe (kepala desa) sebagai tiada dihargai lagi oleh pendoeoeknja. Penoelis mengatahoei sendiri, bahasa di desa² djoeroetoelisnja (tjariknja), jang kabisaan lebih pandai dari kepala desanja mempoenjai kapertjajaan jang lebih dari kepala desanja, jaitoe hal keper-tjajaan jang dapat dikatahoei oleh pendoeoeknja desa itoe; kaadaan jang bagini jaitoe berhoeboeng dengan kakoerangannja kepandaianja kepala desa jang tentoenja laloe menoeroet sahadjah kapada

kahendak tjariknja desa terseboet: tambahan lagi kalau orang soeka memperhatikan isinja boekoe² desa, sedikit sekali jang kepala desanja mengatahoei dengan djalas, kabanjakan hanja terserahkan kapada tjariknja desa.

Soedah sering kali kedjadian, jang sabenarnja hal ini selaloe mendjadi kasoerannja Inlandsche B. B. Ambtenaren jang memerentahnja, oleh karena dari adanja klacht² di desa, oepamanja memin-dahnja nama orang² jang mempoenjai tanah² di dalam register tanah, jang kabanjakan oleh karena dari kebodohannja kepala desa laloe dikerdjakan sahadjja oleh tjarik desa; bagitoe djoega tiada keloepaan dari adanja beberapa kepala desa jang menggelapkan oeang padjak desa, jang sesoedahnja diperiksa ternjata jang oeang belasting itoe diterimanja oleh tjarik desa, jang sama sekali kepalanja desa tiada mengatahoei apa² karena kebodohannja.

Penoelis dapat menentoekan, bahasa kalau kepala desa² masih kabanjakan saperti sekarang ini, angan² Regeering akan mengadakan desaraden itoe tiada akan kadjadian jang dapat dipandang sampoerna, djangkalan mendjadi raad jang ber-autonoom, sedangkan kaadaannja sekarang ini sahadjja masih banjak sekali katimbangannja dalam sasoewatoe pakerdjaan. Maskipoen bagitoe penoelis sekarang ini soedah sering mengatahoei sebagian ketjil dari adanja beberapa kepala desa itoe, jang soedah mendapat peladjaran tjoekoop, oepamanja marika itoe berdiploma kleinambtenaarsexamen, Mulo kabanjakan marika ini bekas klerk atau Djoeroetoelis dari kantoor² pehak pakerdjaan Gouvernement atau jang memang sasoedahnja kaloe dari roemah sekolah laloe tiada dapat pakerdjaan jaitoe berhoeboeng dengan soekarnja mentjahari sasoewatoe pakerdjaan jang bergadji pada zaman soekar ini. Penoelis sekarang ini dapat menoendjoekan tempatnja kepala desa jang mempoenjai diploma A. M. S. sedangkan tjariknja (Djoeroetoelisnja kaloe waran dari H. I. S.; setiadanja desa jang diperentahkan pemerintah desa jang bagini tentoenja djalannja pemerentahan akan lebih sampoerna, kalau dibandingkan dengan bila pemerintah desanja koerang kapandaian. Soepaja boewat orang² jang sekiranya mendapat peladjaran tjoekoop tiada segan mengerdjakan pakerdjaan kepala desa, tiada djahatlah kalau penoelis menerangkan sedikit perbandingan hal hatsilnja kepala desa, djikalau dibandingkan dengan orang² jang sepadan peladjarannja di dalam pakerdjaan jang menerima gadji boelanan di pehak pakerdjaan Gouvernement dan particulieren (perdagangan).

Sabagaimana jang telah sering kali penoelis saksikan sendiri atau jang penoelis dapatkan keterangan dari pehak jang dapat dipertjaja, kepala desa rata²nja menerima bengkok sawah 6 bahoe

dan laloe dihitoeng penghidoepannja tiap² boelannja f 100.— seboelan; soedah tentoe sahadjja banjak djoega kepala desa jang pendapetannja koerang dari ini, bagitoe tiada djarang djoega kepala desa jang penghidoepannja lebih dari itoe. Ini pemandangan penoelis adakan sasoedahnja penoelis saksikan dibeberapa desa di tanah Djawa dan Madoera, jang kabanjakan soedah penoelis ketahoei sendiri. Saorang kepala desa jang berpenghidoepan f 100.— seboelan, sedangkan kepala desa itoe mempoenjai diploma Kleinambtenaarsexamen atau Mulo, soedah tentoe boewat zaman sekarang ini soedah terhitoe penghidoepan jang baik, djika dibandingkan dengan makan gadji, jang kabanjakan boewat permolaan hanja f 15.— atau f 20.— seboelannja. Akan tetapi tjelanja sedikit boewat pemoeda zaman sekarang ini, oleh karena kabanjakan soedah menggoenakan fikiran barat dan tiada soeka mengingat kapada adat bangsa Djawa masih segan roepanja mendjabat pakerdjaan kepala desa, karena sebagai kepala desa haroes berdjongkok kalau bitjara dengan Chefnja jang bangsa kita djoega, oepamanja saorang kepala desa jang bitjara dengan saorang Assistent-Wedono atau Wedono, sedengkan kalau bekerdja sabagai Djoeroetoelis kantoor ini atau itoe djongkok itoe soedah hampir hilang; djadi disini laloe berhoeboeng dengan adat istiadat, boekannja dari djalannja penghidoepan. Tambahan lagi kalau orang soeka mengingat, jang orang hendak mendjabat pakerdjaan kepala desa itoe haroes disoekai oleh orang-orang dalam desa itoe, karena djadinja haroes terpilih marika itoe di desa. Penoelis pertjaja, kalau hal djongkok atau adat kahormatan jang sabenarnja sekarang ini tiada mendjaman lagi dapat dihilangkan, soedah tentoe makin banjak djiwanja orang² jang terpeladjar soeka mendjabat pakerdjaan kepala desa. Bagitoe djoega penoelis djoega soedah pernah menjaksikan sendiri dan mendengar kabar dari pehak jang dipertjaja, bahasa dalam regentschappen Temangoeng dan Wonosobo, djikalau kepala² desa menghadapi rapportan (conferentie) di kawedanan dan kaonderan soedah sama diidzinkan doedoek di koersi, djadi tiada bersila dan berdjongkok lagi. Djikalau peratoeran ini soedah mendjadi peratoeran jang lazim boewat tanah Djawa dan Madoera, barangkali sahadjja sepatoetnja membawa kabadjikan boewat kaadaannja kepala² desa; djadi setiadanja sabagai menaikan deradjatnja kepala² desa, jang sabenarnja soedah mendjadi haroes didjalankan beberapa tahoen jang laloe, jaitoe berhoeboeng dengan makin tambahnja orang² jang tinggal di desa² jang mendapat peladjaran tjoekoop. Lazimnja dari adanja kahormatan laloe mengadakan ketakoetan, jang membawa djoega pendodoek desa lebih berani berbitjara dengan pembesar negeri atau pembesar lainnja.

(Aken di samboeng),

R. M. N.

PERSONALIA.

Gekozen: tot lid van den

Gemeenteraad van Salatiga Dr. W. Mooy en Ir. Rooseno Soerohadikoesoemo.

Regentschapsraad van Tegal Mas Daim, assistentwedono van Taroeb.

Benoemd:

tot lid van den Gemeenteraad van Sawahloento Ir. W. Holleman, hoofd van de Ombilinmijnen; A. I. Luteyn, Controleur B. B. ter beschikking van den assistent-resident van Solok; Raden Mohamad Salim, Indisch bedrijfarts bij de Ombilinmijnen en Tjan Hok Soen, onderwijzer aan de H. I. S. te Sawahloento;

tot eersten resp. tweeden loco-burgemeester van Meester-Cornelis E. Davis en W. Hoekendijk;

tot Directeur van de Regentschapswerken te Tegal Siswojo.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

Examen Locale Administratie 1933. (Examen B. Middelbare rangen.)

Zooals in Locale Belangen van 16 Mei j.l. blz. 175 reeds werd medegedeeld, is bij gebrek aan voldoende deelname het examen ter verkrijging eener Akte van bekwaamheid in de Locale Administratie in Nederlandsch Indië dit jaar niet afgenomen op het gebruikelijke tijdstip t.w. in de maand Mei.

Het lag toen in de bedoeling bedoeld examen te doen plaats hebben in de maand October, doch ten gevolge van een langdurige ongesteldheid van den Secretaris der Examencommissie zal het afnemen thans in December plaats hebben.

In verband met het bovenstaande worden thans degenen, die zich alsnog voor bedoeld examen willen opgeven, daartoe in de gelegenheid gesteld tot 1 December a.s. Adres: Vereeniging voor Locale Belangen, postbox 38, Semarang.

Die opgaven moeten vergezeld gaan van f 25.— examengeld.

Verzoekschrift inzake de totstandkoming eener algemeene wettelijke regeling der stadsvorming.

Op verzoek laten wij hieronder bovenbedoeld d.d. 8 Juli j.l. aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal aangeboden verzoekschrift volgen:

Ondergeteekenden G. de Raad, H. J. Drost en F. W. M. Kerchman, resp. Voorzitter, Secretaris en Penningmeester der Vereeniging voor Locale Belangen, gevestigd te Semarang, als rechtspersoon

erkend bij Gouvernementsbesluit van 1 Juli 1922, No. 75, geven, handelend als zoodanig voor en namens genoemde vereeniging, met verschuldigten eerbied te kennen,

dat tijdens het te Semarang op 26 en 27 Mei j.l. gehouden 23e Decentralisatiecongres aan de hand van een vragenlijst en twee praeadviezen behandeld is het onderwerp „De kosten der Stadsvorming”, van welke bescheiden Uwer Excellentie hierbij eerbiedig een exemplaar wordt aangeboden, terwijl zulks met het verslag der op het congres daarover gehouden debatten onmiddelijk na dezelfde verschijning zal geschieden;

dat bij de behandeling van dit onderwerp in het bijzonder van vele zijden gewezen is op de dringende wenschelijkheid eener algemeene wettelijke regeling van de stadsvorming, o.m. ten aanzien van hare rechtsgevolgen, van de bevoegdheden en verplichtingen der locale overheden en van het daarop te houden toezicht;

dat voornoemd congres dan ook tot het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen het verzoek heeft gericht, deze wenschelijkheid onder de aandacht van Uwe Excellentie te brengen;

dat, zooals ter toelichting moge worden opgemerkt, het ontbreken eener algemeene regeling van de stadsvorming, welke in vele groote en kleine steden ook onder de huidige tijdsomstandigheden nog snel voortschrijdt, zoowel in den vorm van uitbreiding als van intensivering der bebouwing, niet slechts het gevolg heeft, dat daaruit voor de betrokken autonome ressorten en particulieren van alle landaarden vele moeilijkheden voortspruiten en dat vaak uit sociale of hygiënische oogpunten hoogst ongewenschte, praktisch niet meer voor verbetering vatbare toestanden ontstaan, doch ook, dat die moeilijkheden op verschillende plaatsen, met of zonder medewerking der Landsregeering, op geheel verscheiden wijze worden behandeld, waardoor op dit belangrijke gebied van maatschappelijke werkzaamheid groote rechtsongelijkheid en rechtsonzekerheid heerschen;

dat weliswaar de door de Regeering bij Haar besluit van 25 Maart 1930 No. 37 ingestelde Bouwbepalingencommissie tot taak heeft gekregen een bepaald en belangrijk deel van de vraagstukken, die zich bij de stadsvorming voordoen, met name die welke de bouwbepalingen betreffen (waaronder bijvoorbeeld de rooilijnen vallen), te bewerken, doch dat, terwijl die commissie voor zoover bekend nog geen rapport heeft uitgebracht, tevens meer en meer wordt ingezien, dat een juiste regeling der fundamenteele sociale en juridi-

sche vraagpunten van de stadsvorming slechts mogelijk is in onderlingen samenhang, tot welke volledige behandeling evenwel de Bouwbeperkingencommissie blijkens hare opdracht niet bevoegd is;

dat ook de moeilijkheden ondervonden met de ontwerp-ordonnantie betreffende afstand in beheer aan de zelfstandige gemeenschappen van de in die gemeenschappen tusschen de erfrooilijnen gelegen, tot het vrij landsdomein behorende gronden, door de Regeering in 1932 als onderwerp No. 168 — stukken 1-3-, bij den Volksraad ingediend, en omtrent welke ontwerp-ordonnantie door ondergeteekenden op 9 September 1932 aan Uwe Excellentie eerbiedig een request is ingediend, daaruit zijn voortgevloeid dat het daarin vervatte mede de stadsvorming rakende onderwerp, door die ordonnantie buiten dien evengenoemden samenhang om zou zijn geregeld;

dat waar de Regeering geeft gemeend voor de voorbereiding van een regeling der bouwbeperkingen de medewerking eener commissie te behoeven, om van een volledige en deskundige voorlichting verzekerd te zijn, zeker hetzelfde geldt ten aanzien van die der stadsvorming in het algemeen, welk onderwerp uiteraard gecompliceerder is;

Redenen waarom requestanten zich tot Uwe Excellentie wenden met het eerbiedig verzoek, wel de maatregelen te willen nemen om te geraken

tot de bestudeering en totstandkoming eener algemeene wettelijk regeling der stadsvorming.

Artikelen voor het orgaan. Het Bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op f 10.— voor de eerste bladzijde druks, f 8.— voor de volgende bladzijde druks, f 6.— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5.—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester allen te Semarang; Ir. Th. Karsten, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr te Bandoeng, Mr. P. A. Blaauw en Ir. E. A. Voorneman te Batavia, Mr. J. M. Wesselink te Medan, Dr. Ir. Han Tiauw Tjong en Rd. Slamet te Semarang, Mr. W. H. van Helsdingen en Mr. R. Ng. Soebroto te Soerabaia.